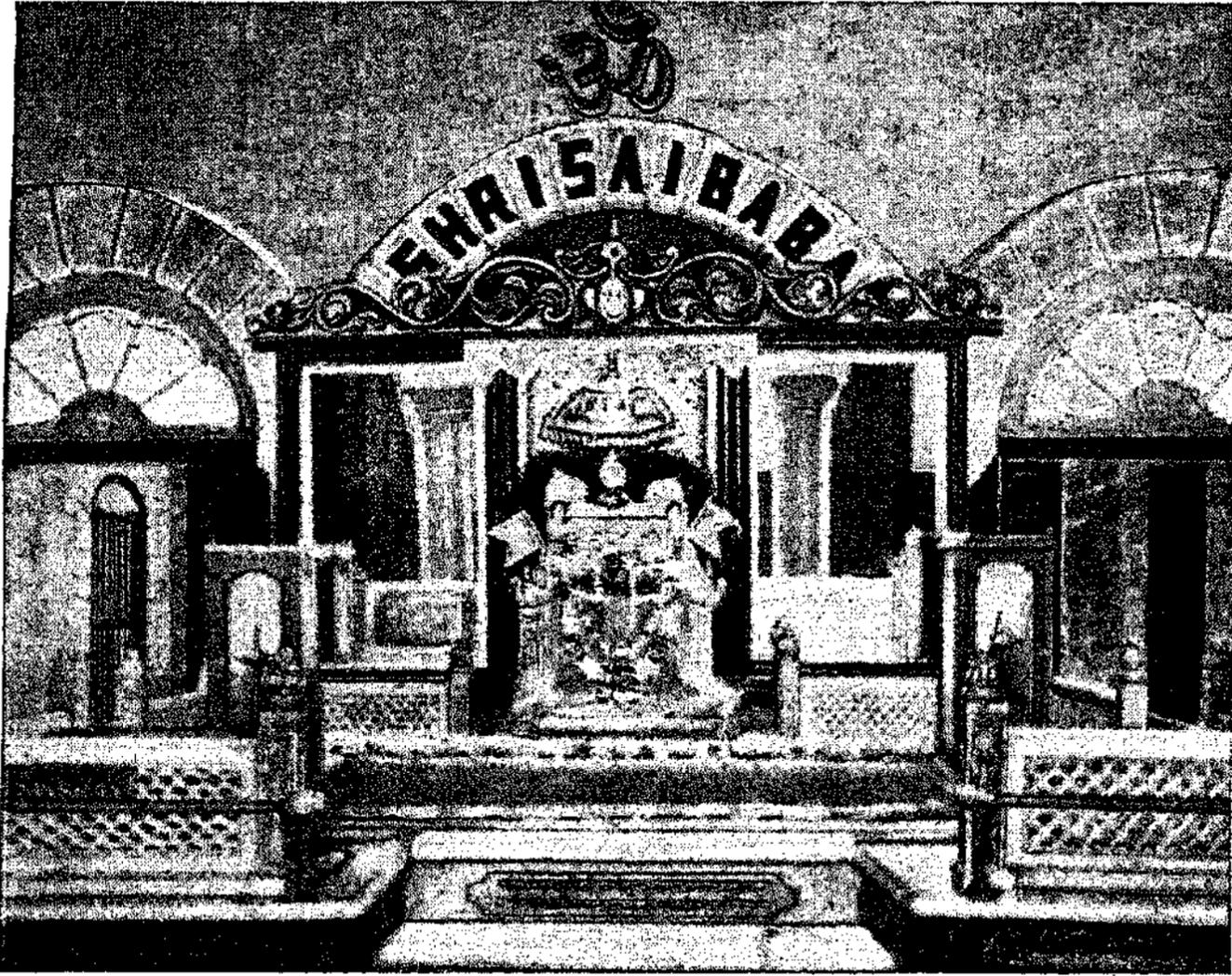

अंक ४ था]

[वर्ष २७ वें.

“ श्री साईलीला ”

त्रैमासिक

ऑक्टोबर, नोव्हेंबर, डिसेंबर १९५०

वार्षिक वर्गणी रु. २-४-०

श्री साई ली ला

श्री साईनाथ प्रसन्न

गोदावर्याः प्रवाहो विलसति यदुदकपार्श्वतो योजनैकम् ।
प्रादुर्भूत्वाऽत्मभूत्या निशजनितमहे शीलधिक्त्रधाम्नि ॥
सर्वज्ञातीयवृन्दैर्विधजनपदादागतैः स्तूयमानः ।
पूर्णब्रह्मैव साक्षाद्विजयति भुवनं पावयन्साइनाथः ॥

वर्ष २७] त्रैमासिक—ऑक्टोबर, नोव्हें, डिसेंबर १९५० [अंक ७ वा

—: संपादकीय :—

हरिसे लागि रहोरे भाई ।
तेरा बनत बनत बनि जाई ।
तेरी बिघड बात सुधराई ॥ धृ ॥

अंका तारे बंका तारे तारे मीराबाई ।
शुगा पडायके गणिका तारे तारे सजन कसाई ॥ १ ॥
दौलत दुनिया माल खजाना बनिया बैल चढायी ।
एक बातको तंटा पडे तो खोज खबर ना पायी ॥ २ ॥
ऐसी भक्ती कर घटभीतर छोड कपट चतुराई ।
सेवा बंदी और अधिनता सहज मिली रघुराई ॥ ३ ॥

नर करणी करे सो नरका नारायण बन जाय । ८४ लक्ष योनि भटकून भटकून
जिवा तुला हा नरदेह प्राप्त जाला. पाप आणि पुण्य समसमान झाल्यामुळे चित्रगुप्ताने

तुला नरदेहाचें द्वार स्वतःच्या जिवाचें सार्थक करण्याकरतां प्राप्त करून दिलें आहे. जर तूं त्या संधीचा फायदा घेतला नाहीस तर तुझ्यासारखा मूर्ख या त्रिभुवनांत विरळाच !

जिवा, ज्या सुखाचा शोध, आज तूं एवढ्या योनींत फिरून फिरून करीत आहेस त्या सुखाचा दरवाजा तुला प्राप्त झाला आहे. तर जिवा, सत्संग, संतसेवा, संतकृपा मिळवून सार्थक करून घे, व ते उघड.

संत ते देव देव ते संत । ऐसा हेत दोघांचा ॥ १ ॥

देव ते संत संत ते देव । हाचि भाव दोघांचा ॥ २ ॥

संताविण देव कोण । संत ते जाण देवासी ॥ ३ ॥

फळ पुष्प एका पाठी । एकाजनार्दनी राहीटी ॥ ४ ॥

संत हेच देव आहेत. ज्यावेळेस एका तराजूत पुष्कळसे पुण्याचे तुकडे घातले व दुसऱ्यांत पापाचा मोठा थोरला डोंगर घातला तर नरदेहाचा कल पापाकडे असतो. ज्यावेळेला पुण्याचा एकच मोठा तुकडा व पापाचे बारीक बारीक तुकडे घालून सारखा झाला तर त्याची प्रवृत्ति चांगल्या बाजूला असते; म्हणून जगांत, नरदेह दिसायला सारखा असला तरी प्राक्तनकर्माप्रमाणें एक सुष्ट व एक दुष्ट होतो.

देव फक्त कर्माचें फळ देतो, किंबहुना—

परित्राणाय साधुनाम् । विनाशायच दुष्कृताम् ॥

धर्म व संत—सज्जन यांना टिकविण्याकरितां, दुष्टांचा संहार करणें हें ब्रीद घेऊन अवतार धारण करतो. जरासंध कंस यांसारख्यांना मारण्याकरितां कृष्णाचा अवतार झाला; रावणाला मारण्याकरितां रामाचा अवतार झाला. ज्यावेळेस स्त्रियांना दहाव्या वर्षी गर्भधारणा राहून मनुष्याची आयुष्य-मर्यादा ३० वर्षांपर्यंत जाईल त्यावेळेस श्रीविष्णु कलंकी अवतार धारण करून प्रगट होईल, व ज्या वेळेस स्त्रियांस ५ व्या वर्षी गर्भधारणा राहून मनुष्याची आयुष्य-मर्यादा २० वर्षांपर्यंत जाईल त्यावेळेस मूलारंभ जो गणपती धूमकेतूचा अवतार घेऊन कलियुगांत धर्मरक्षणाकरितां प्रयत्न करील. परंतु संतांना सुष्ट व दुष्ट हे दोघेही सारखेच. महामुनी संतश्रेष्ठ नारद, श्रीकृष्ण परमात्म्याच्या द्वारकेंत राहून परमात्म्याबरोबर—संतसाधुबरोबर समागम करून गुलगुल गोष्टी बोलव्या. सर्वत्र त्याचा मान राखला जाई. तो तिन्ही लोकीं हातीं वीणा, मुखीं नाम घेऊन फिरे. श्रीकृष्णाचा शत्रु कंस, याच्या घरीं त्याच्या भेटीला नारदमुनि गेले असतां कंसानें अदबीनें, आदरातिथ्य करून मूनिवर्यांचा सल्ला घ्यावा. काय श्रेष्ठपण हा संतांचा ! कीं ते कुठेंही जावोत त्यांना सगळीकडे सारखेंच लेखलें जातें. आणि म्हणून जिवा, देवापेक्षां संत श्रेष्ठ आहेत. त्यांची संगत घरलीस तरच तुझा तरणोपाय होईल.

जिवा, तुला नरदेह प्राप्त झाला. तुझ्यांत आणि पशूंत एवढा कां फरक ? याचा कांहीं विचार केला आहेस काय ? फक्त तुला वाचा आणि बुद्धी जास्त दिली आहे तिचा सदुपयोग जर केला नाहीस तर तुझी किंमत पशुपेक्षांहि कमी आहे. पहा जिवंतपणीं दुसऱ्यांना घालून पाडून वर्मीं घाव घालून व उकाळ्या—पाकाळ्या काढून आपल्या वाणीचा दुरुपयोग करतोस. तसेंच आपल्या बुद्धीनें लोकांचे

घातपात कसे होतील, संहाराची कल्पना, युक्त्या, अँटम-बॉब-हैड्रोजन-बॉब यांसारख्या जीवनसंहारक शस्त्रांचा शोध लावून आपल्या बुद्धीचा दुरुपयोग तू सारखा करित आहेस. जिवा, नरदेह इतका घाणेरडा ! इतका दुष्ट !! इतका पापी आहे !!! की ज्याच्या ज्याच्या संगतीत तो जाईल, त्याला त्याला आपलासा करून (घाण) सोडील. पहा ती फळें, मोसंबी-संत्रां-केळीं-डाळींब, ती फळफळावळ, तो भाजीपाला, तें दूध, दही, ताक, ते तांदूळ, गहू, हरभरा, वाटाणा, आपापल्या परी कित्ती सुंदर दिसतात ? त्यांच्याकडे पाहिल्यावर तृप्ती होऊन मनाला आनंद वाटतो. पण जिवा, ते पदार्थ तुझ्या संगतीत आल्याबरोबर एका रात्रीत त्यांची घाण करून (विष्टा) सोडतोस. असा हा नरदेह पवित्रांना अपवित्र करतो. कायरे याची किंमत ! नाहीतर तीच गाय पहा. दूध देते. दही, दूध ताक व तूप देते. तुला तें जगवतें. आणि हेंही पहा, तू केलेल्या अपवित्र विष्टेचें भक्षण करून पवित्र करते. कारण तिचें गोमूत्र आपण पंचगव्यांत घेतों. तिच्या शेणानें तर आपण सडा-संमार्जन करतो.

जिवा, पवित्राला अपवित्र करणारा श्रेष्ठ की अपवित्राला पवित्र करणारा श्रेष्ठ ? तूच सांग पाहू !

बरें, देह पंचत्वांत गेल्यावर तरी उपयोग ! नाही. त्याच्यावर प्रेम करणारी त्याची मंडळी, आई, बाप, भाऊ, बायको, मुलगा इत्यादि तें शव घरांत २४ तासही ठेवू देत नाहीत. जाती जातीप्रमाणें दहन, दफन किंवा टांगून ठेवणें याप्रमाणें व्यवस्था करतात. जिवा, भर चैत्रवैशाखाच्या भर उन्हाळ्याच्या दिवसांत वरती सूर्य तळपतो आहे व खाली जमीन प्रखर तेजानें तापते आहे अशावेळीं तू वहाणा, बूट, स्लीपर घालतोस; कुठून रे येतात ते पदार्थ ? संध्याकाळीं ५-६ च्या वेळेस गुलगुल रमणीला सिनेमाला घेऊन जाण्याकरितां व आपला देह सजविण्याकरितां, केसांची ठेवण ठेवणें, शर्टना बटणें लावणें अगर सुंदर नक्षीदार बांगळ्या या कसल्या असतात ? हस्तीदंताच्याच ना ? पूजेच्या वेळीं, ध्यानाच्या वेळीं अगर होमाच्या वेळीं बसण्याकरतां मनुष्याचें चर्म वापरतोस की हरणाचें वा व्याघ्राचें चर्म वापरतोस ? वनगाईंचे केस संत सजनावरती व देवांवरती चवऱ्या म्हणून मिरवितात. बैलांचीं, गाईंचीं, हरणांचीं शिंगें घरांत लावून खुंट्या बनवितात. जिवंतपर्णी तर आहेच, पण मेल्यावरही त्यांचा उपयोग होतो रे ! इतकें असूनही जिवा, नरदेह श्रेष्ठ कां मानला ? तर तो आपल्या बुद्धीनें व वाचनें स्वतःचें सार्थक करून घेईल म्हणून.

एखादा खाँसाहेब, अब्दुलसाहेब, बडेमियांअल्ली वगैरे वगैरे श्रोतृसमुदायाला आपल्या संगीत सुरानें व गाण्याच्या मैफलीनें लोकांचें मनोरंजन करून हांसवितील, पण तोच गवई आपल्या बायकामुलांस रडवील. खोलीमध्ये रेडियो चालू असेपर्यंत त्या गाण्याच्या गोड मिलाफीनें आपण रंगून जाऊं, पण संत जिवांचें संगीत शिकवितात. त्या संगीताच्या नादामध्ये एकदां जिवा तू गुंगलास की “ ब्रह्मानंदें लागली टाळी । कोण देहातें सांभाली ॥ ” अशी स्थिति होते. जिवा, संत मातीचें सोनें करतात तर या नरदेहरूपी मातीचें सोनें जर करून व्यायच असेल तर संतसमागमच कर.

जिवा, नरदेहरूपि वाट तुला सांपडली असतां तिचा तूं उपयोग करून घेऊं नयेस हें किती लांछनास्पद आहे ! “ देवाचिये द्वारीं । उभा क्षणभरी ॥ तेणे मुक्तिचारी । साधियेल्या ॥ ” श्रीसंतमाऊली ज्ञानेश्वर महाराज हरिपाठाच्या पहिल्या अभंगांत खणखणीत बजावीत असतां त्या वाक्याचा अर्थ तुझ्या लक्षांत येत नाही ? तूं त्या द्वाराच्या वाटेवर आहेस. नरदेह ही वाटच आहे. त्याची स्मृति हें द्वार. स्मरण हाच देव. ज्यावेळेस तुला स्मृति होईल—आठव होईल—विसर पडणार नाही त्यावेळेलाच तुला सुखाचं अविनाश, अविट, अचळ सुखनिधीचें स्मरण होईल. परंतु जिवा, जरी स्मरण हाच खरा देव आहे तरी त्याचा अनुभव विस्मरणांत घेशील तेव्हांच तुला खरें खरें सुख काय याची प्रचिती येईल. देही असून विदेही, स्मरणांत विस्मरण होणें म्हणजेच पुरुषोत्तम, परमात्मरूपबंधन होईल. जिवा, ह्या सर्व गोष्टींचा उलगडा अनुभवसिद्ध झालेले, बनलेले व होणारे संतच सांगू शकतील. विसाव्या शतकांत ज्ञानेश्वर माऊली सद्गुरु साईनाथांच्या द्वारें प्रगट झाले असतां आम्हीं काय मिळविलें ? श्रीसाईज्ञानेश्वराचे अनुभव ते ह्यात असतांना व त्यांच्या पश्चात् आज ३४ वर्षे प्रत्येकाला येत आहेत, त्या अनुभवांचें एकीकरण करून संतांचा आदेश, उपदेश, तत्त्व पुढें मांडण्याकरितांच साईलीला मासिक सुरू झालें आहे.

साईभक्तांनीं, बांधवांनीं, आपल्याला आलेले अनुभव तसेंच, संतचरित्रें अगर भागवत धर्माळा अनुसरून असलेले लेख साईलीलेंत प्रसिद्ध करण्याकरतां पाठवा, म्हणजे संतसेवा करण्याचें फळ आपणा सर्वांना मिळेल. ज्या साईच्या कृपेनें ह्या वर्षाचा हा चवथा अंक आपणांस, आपल्या हातीं देत आहे, त्याच साईच्या कृपेनें व आपल्या प्रेमाभृतीनें पुढील अंक माझ्या हातून निघोत ही त्या सत्ताधीशांकडे—श्रीसाईसद्गुरूकडे नम्र प्रार्थना.

—संपादक

कीर्तन भाग २ रा

(त्र्यंबकदास केशवकृत)

भजन

मंगलमूर्तीं तूं मोरया । पावरे गणराया ॥

नमन

नमन आदीं श्री गणपती ।

चतुर्दश विद्यांचा अधिपती ॥ १ ॥

नमन माझे रे गुरुराया ।

कृपावंता श्री त्र्यंबक सदया ॥ २ ॥

नमन शिरडी देवा पाई ।

विठ्ठल-पुरुषोत्तम श्रीसाई ॥ ३ ॥

नमन पिता-माता चुलता ।

साधु जनता श्री हनुमंता ॥ ४ ॥

केशव करी तुम्हां तें नमन ।
ध्या हो पदरीं त्या प्रेमानं ॥

भजन

राम राम राम । सिताराम सिताराम ।

पद

धांवत येई ग विठ्ठली ॥ १० ॥

माझे शिरडीचे माऊली ॥ १ ॥

अंत नको पाहूं गाऊली ।

वाट पाहीं ग तान्हुली ॥ २ ॥

उभा राहीं मी कीर्तनी ।

बोल बोल ग मुखांतुनी ॥ ३ ॥

ब्रम्हा विष्णु महेश तूंची ।

गणेश-साई तो एकची ॥ ४ ॥

सिद्धी-बुद्धी सहीत यावे ।

धीर केशवाला घावे ॥ ५ ॥

भजन

जय जय रामकृष्ण हरी ।

राजाराम कृष्ण हरी ॥

श्रीसाई भजन माला

“ प्रासादिक अभंग ”

(१)

साई-श्री विना मज कोण तारी ।

सत्ताधीश जो ईश मुकुंद मुरारी ॥

का आणि कोठें जाऊं तरी सांग ।

सदानंद साई नसे अन्य चांग ॥

मनी आणसी तूं जरी एक वेळ ।

धन्य त्या करिसी केशवा बाळ ॥

(२)

सदानंद साई मना लाव छंद ।

दृष्टीपुढें एक राहो मुकुंद ॥

रसना मुरुंदे साई नाम छंद ।
 हृदयीं भखं दे साई नित्यानंद ॥
 नको दूर लोटूं आनंद कंदा ।
 मिठी घालितो तव चरणीरविंदा ॥
 नको कांहीं मज परी एक म्हण ।
 “ माझा ” तूं केशवा रे पूर्ण जाण ॥

(३)

नको ती व्युत्पत्ति । नको मानपान ॥
 एक तुझे ध्यान । साई-नाथा ॥ १ ॥
 गळां नको हार । आणिक आभार ।
 घेरे माझा भार । साई-नाथा ॥ २ ॥
 नको पादपूजा । व्यर्थ असे बोजा ।
 हातीं भक्तिध्वजा । देई नाथा ॥ ३ ॥
 केशवाचें जीणें । तुझ्या हातीं लेणें ।
 कां मज भेणें । साई-नाथा ॥ ४ ॥

(४)

राहीन मी सुखें । तुझ्या पायापाशीं ॥
 अन्यथा कीं रसीं । मन वीटो ॥ १ ॥
 धीर ऐसा देई । साई नारायण ॥
 नको देऊं मना । कांहीं दूजे ॥ २ ॥
 तुझा पूर्ण वास । असूं दे अंतरीं ॥
 मग नाहीं भेणें । आणिकांचें ॥ ३ ॥
 केशवासी आतां । साच कीं राखावें ।
 काय तें मागावें । दया सिंधो ॥ ४ ॥

(५)

वावुगें हिंडसी कारे जाऊनीयां तीर्थां ॥
 घ्यानीं मनीं तीन्ही काळीं भुले विषयार्थां ॥ १ ॥
 नाहीं मन स्थिर ज्याचें शाली बुद्धि शुद्ध ॥
 पापी मन जैसे तैसे आहे गंगा शुद्ध ॥ २ ॥
 तीर्थांचें पै तीर्थ एक करील पावन ।
 साईपदीं दृढ भाव केशवाचें मन ॥ ३ ॥

(६)

मागणे तें साई । एक तुझ्या पोशीं ॥
 नित्य संतसंग । सादा देई ॥ १ ॥
 दुर्जे तें कृपाळें । पुरवी वा प्रेमळें ॥
 भक्ति-ज्ञान-प्रेम । देई सदा ॥ २ ॥
 तिसरें हेंची मागे । नको हटुं मार्गे ।
 स्थिर मन बुद्धि । तुझ्या ठाई ॥ ३ ॥
 लागो तुझा छंद । चौथा हा संकेत ।
 घाली मना बंध । तुझ्या पायीं ॥ ४ ॥
 उडाली पक्षीण । गेली अंतराळीं ॥
 लक्ष बाळां जवळीं । ठेवुनीयां ॥ ५ ॥
 तैसें लक्ष ठेवीं । वूं वा अनंता ।
 पांचवें मागणें । हेंची आतां ॥ ६ ॥
 षडाष्टक नित्य । प्रपंचि परमार्थीं ॥
 ठेवीं वा अलिप्त । षडाष्टकीं ॥ ६ ॥
 साई नाम सप्ता । साता दिवसांचा ॥
 आशिर्वाद विना । कैसा होई ॥ ७ ॥
 अष्ट विनायक । विघ्न संहारक ॥
 आठव तो घावा । नित्य नेमी ॥ ८ ॥
 नवविधा भक्ति । बोलती कां श्रेष्ठ ।
 पेठ तीच भेट । देरे नवी ॥ ९ ॥
 भिक्षेची भाकर । आहे “ लय गोड ” ॥
 घाली पोटभर । ती दशमीं ॥ १० ॥
 कृपेची पाखर । एकावर एक ॥
 करी चिंता दूर । घालोनीया ॥ ११ ॥
 हार अकरांचा । घाली तुझ्या गळीं ।
 करूं नको वेगळा । केशवासीं ॥

कटीबंध

शिरडींत ठेवली शिस्त । हरावर भिस्त ।
 सूर्य जो अस्त । होईपर्यंत ।
 पाळिले हरीचे नियम आजपर्यंत ॥ १ ॥

अधिकारी वेद नेमिले । श्रुती ते भले ।
 स्मृति योजिले । धावया सल्ला ।
 मशिदीत बसुनियां पाही काम काजाला ॥ २ ॥
 सज्जन दूजर्न येती । पायां ते पडती ।
 दुःख सांगती । भक्ति श्रद्धेने ।
 दावीच त्यांना भक्तिमार्ग प्रेमाने ॥ ३ ॥
 चालः—पाहून साईबाबाऽला जन म्हणे ।
 हा देव भलारे भला नच की उणे ।
 रिझविलें सर्व लोकांऽना भाषणे ।
 असा तो धूर्त । चतुर शहाणा । संतांचा दाणा ।
 भक्तांचा राणा । ब्रह्मीं नीरत ।
 साईस प्रमोदे जोडी केशव हात ॥ ४ ॥

असा हा प्रत्यक्ष श्रीभगवान्-श्रीसाई शिरडी गांवांत अवतीर्ण झाला व तेथेंच कायमचा राहवाशी झाला. प्रथम जरी कांहीं काळ त्यांचे गुण सुतावस्थेंत होते तरी कारण परत्वे ते लोकांस दिसून आले. व लोकांची खात्री पटली की, हा साधासुधा कोणी नसून प्रत्यक्ष परमेश्वरच अवतार घेऊन आला आहे. असा हा परदुःखहारक, दीनांचा सहाय्यकर्ता व गरिबांचा कनवाळू देवांचा देव श्रीसाई, शिरडीग्रामीं आल्यावर मग लोकांचा लोंढा शिरडीकडे वाहून लागल्यास काय नवल ! कधीं हंसत-खेळत, कधीं रागें भरत, कधीं गंभिरितेचा आव आणीत तर कधीं थट्टा मस्करीत त्यांचें बोलणें चाले. पण इतकें असूनही ते कधीं व्यर्थ बडबड करीत नसत. त्यांच्या बोलण्यापासून नेहमींच लोकांनीं बोध घ्यावा असें त्यांचें बोलणें असे. लोक त्यांच्या दर्शनासाठीं लांबलांबून येऊं लागले, त्यामुळे तो फक्त शिरडीचा देव राहिला नसून आतां तो अखिल जगताचें वंदनीय स्थान झाला आहे.

श्लोक.

गुरुच्या पदीं बारे होतां विनम्र ।
 सदा पाठिराखा असें तांचि नम्र ॥
 गुरु आपुला वा असो वा कसाही !
 गुरुदेव साई तथा विष्णु पाहीं. ॥
 मंगल मूर्ती मोरया.

सद्गुरु साईनाथ महाराज कीं जय.

गुरु म्हणजे केवळ शिक्षक, आचार्य नव्हेत. शिक्षक किंवा आचार्य त्या त्या विशिष्ट जनांशीं आपला थोडाफार परिचय करून देतील. परंतु गुरु खऱ्या ज्ञानाच्या गाभान्यांन

घेऊन जातो. ज्ञानार्थी तनमय झालेला गुरु शिष्याचीही समाधी लावतो. शाळेत मास्तरला (गुरु) विद्यार्थी प्रश्न विचारतात व शंका फेडून घेतात. पण ह्या गुरूजवळ नुसतें येतांच शंका-आपली उत्तरे सहज मिळतात. येथें पहावयाचें आणि ऐकावयाचें.

तद्विद्धि प्रणिपातेन परिप्रश्नेन सेवया ।-गीता.

नम्रता हा खरा ज्ञानाचा आरंभ आहे. गुरूजवळ शिष्य जो रिकामें मन घेऊन जातो, तोच खरा शिष्य, विहिरीत अपरंपार पाणी आहे पण भांडें जर वांकणार-कलंडणार नाही तर त्या भांड्यांत पाणी कसें भरेल. तसेंच ज्ञानाचे जे सागर असतात त्यांच्याकडे जर आपण वांकणार नाही, निमूटपणें त्यांच्या चरणांजवळ बसणार नाही तोंपर्यंत ज्ञान मिळणार नाही. भरण्यासाठी वांकायचें व वाढविण्यासाठी नमावयाचें. तळमळ ही एकच वस्तु गुरु ओळखतो. गुरुभक्ति म्हणजे ध्येयभक्ति.

साईनाथ गुरु माझे आई ।

मजला ठाव द्यावा पाई ॥

आख्यान.

गुरू-भक्ति.

पृथ्वी

प्रभात समयीं प्रभा फांकली श्री प्रभू-साईचि ।

सतेज विभुती घवल वस्त्र ती भासे रवीची ।

ती मशीद बरवी सदा चालवी फकीरी रुका ।

मुखें म्हणतसे “ हरी हरी ” परी असे द्वारका ॥

श्री साईबाबा पाटलाच्या लग्नाच्या वन्हाडासमवेत शिरडी येथें खंडोबाच्या देवळांत उतरले व पुढें ते शिरडीत एक जुनाट, पडकी, ढोंपरा ढोपरां एवढाले खळगे असलेल्या माशिदीत वास्तव्य केलें व माशिदीला शोभेसा फकीरी वेष धारण करून राहूं लागले. जरी ती दिसण्यांत माशिदीसारखी दिसे तरी श्रीसाई तिला द्वारकामाई, द्वारका अगर मशीदमाई म्हणून संबोधित.

मशीद

कटाव

शिरडी माझी मशीद जुनाट । बाजूलागीं वसती दाट । बंध तोडूनी लावी नीट । प्रपंची ती करुनी घोट । परमार्थाची दावी वाट । काय सांगू मी तिची महती । साई तेथें वसती करती । सद्-भक्तांचा थाट भोंवती । शुभ्र बैठक वरी बैसती । लोड तक्के गादि गिरदी । शुभ्र कफनी अंगावरती । सदैव फडका शिरी बांधती । सटका नहमी हातीं घस्ती । तमाखु भरुनी चिलीम ओढती । शांति विरक्ति कृतांत भिती । सदूर पळती

आधी व्याधी । ह्या देहाला कधि न बाधी । बाबांची ती मशीद माई । द्वाारावती
द्धारकामाई । भक्तांना ती आई माई ॥ १ ॥

शिरडी गांवांत एक जुनाट मशीद होती. त्यांत श्रीसाईंनी कायमचें वास्तव्य
केल्यामुळें त्या मशिदीला एखाद्या देवळाचें स्वरूप आलें. त्या मशिदीला श्रीसाई
द्धारकामाई असें म्हणत. त्या मशिदीच्या बाजूला मराठी लोकांची वस्ती आहे व
घाब्याचीं बरें आहेत. त्या मशिदींत असलेला मनुष्य प्रपंचांत वाटणारीं बंधनें, पर-
मार्थांचा मार्ग मिळवल्यामुळें टाकी-म्हणजे प्रपंचांत येणारीं सुख-दुखें, बरे वाईट निर्माण
होणाऱ्या प्रसंगाला घैर्यानें तोंड देण्याची तयारी होत असते.

त्या मशिदीचें वर्णन मी कशा रीतीनें करूं ? तें सर्व ह्या कटावांत आहे-ते स्वतः
असें म्हणत,

“ तिच्या अंकावरी पड्डला । पायरी तिची वरी चढला । बेडा
त्याचा पार पळाला । सुखी झाला त्याच क्षणाला । ” असें बाबा स्वतः
वदती । भक्तांना ते अनुभव देती । बहुजन येती आश्रय घेती ॥ २ ॥

मशिदींत बा घंटा नाद । पूजा अर्चा सर्व थाट । घुनी नित्य ती पेटत । वैश्वानर
कीं ब्रह्मा सत्य । समईचा तो मंद प्रकाश । भिक्षा भाकर मधुर सुरस । सुधा तिजपुढें
फिकी निरस ॥ ३ ॥

सर्व जातीचे भक्त जमती । भेदाभेद नाही मानिती । माध्यान्हीची सुस्वर
आरती । शाम-सुंदर घोडा आणिती । तालसुरांत नित्य करिती ॥ ४ ॥

साई सद्गुरु संत भूपती । या सर्वांचें चित्त वेधिती । अनुभव दाखुनी तत्व
पटाविती । विनोद श्रद्धा मस्करी चाले । भक्तिरसाचें सारची बोले । ज्ञानमृताचे घुटके
वेढी । अज्ञान वामुचें बाहेर दवडी । जाई केशव शरण साई । त्वरीत मेठा मशिदमाई ।

अरे, जो या मशिदींत आला, तिची पायरी चढला, तिच्या मांडीवर बसला,
त्याला कसलीच भीति नाही. सूर्याच्या उष्णतेमुळें जसें बर्फ वितळतें त्याप्रमाणें मशिदीच्या-
द्धारकामाईच्या आश्रयाखालीं आलेल्यांचे संकटाचे डोंगरही वितळून जातील. ही मशीद
आपली आई आहे व आपण तिचीं पिलें आहोंत. मग आईच्या आश्रयाखालीं असलेल्या
मुलांस-आम्हांस कसली काळजी आहे बरें !

अशा त्या सर्व दुःख-हारक मशिदीतील-द्धारकामाईतील त्या श्रीकृष्णाची-श्रीसाईची
पूजा आरती मोठ्या थाटांत होत असे. मशिद असूनही तेथें सतत घंटा-नाद होत असे
व सदा तेथें अग्निदेवतेचें वास्तव्य असे. श्रींनीं मागून आणलेली ती भिक्षेची भाकर,
तिची माधुरी तरी काय वर्णावी ? स्वर्गांतलें अमृतही त्या भाकरीसमोर फिक्कें पडेल. तेथें
नाना जातीच्या-नाना घर्मांच्या लोकांची ये-जा असे. अशा या दिव्य मशिदींतलें आकर्षण
जो श्रीसाई-देवांचा देव आपल्या भक्त-गणांत भक्तिरसाचे डोस पाजी ते तत्त्वज्ञानासारखे
नव्हे तर हांसता-बोलतां त्यांची शिकवण चाले, त्यामुळें ते डॉक्टरच्या दवाखान्यांतील
औषधाच्या डोसासारखे कडू न लागतां, ती शिकवण भक्तांच्या मनावर बिंबविली जाई.

शार्दूलचिकिडीत

अस्तिपंजर रोडका अज असा ठाके उभा भीतरी ।
 न्याहाळी करुणस्वरें गुरुकडे घेईं मला अंतरी ।
 अवलेकीं मरण स्थिती परी वंदे बाबा शामाप्रती ।
 मारुनी बोकड टाक शर्णीं त्वरे देईं मला सागुती ।

मरणाच्या दारांत उभा असलेला तो शडकुळा बोकड बाबांकडे नजर लावून होता. जणू काय तो म्हणत होता, “ बाबा, आतां पुरे हें जीणें, मला या यातनांतून सोडवा. ” त्याची मरणघटका जवळ आली आहे असें पाहूनही बाबांचा विनोदी स्वभाव जागृत झाला. बाबांनीं आपल्या भक्तांचें मन पहाण्याचें ठरविलें. ते शाम्याकडे कळून म्हणाले, “ अरे शामा, आतां मला फार भूक लागली असून आज सागुती खाण्याची प्रबळ इच्छा झाली आहे; तरी हा बनायासैं बोकड आला आहे, त्याला ठार मार आणि मला सागुती शिजवून घाल पाहूं ! ”

पद

तुझी संगत नाहीं कामाची निष्ठुरा ।
 ना खोड व्यापुली टाकिली तूं जरा ॥ ४० ॥
 मी कर्मठ ब्राह्मण असें ठाऊक तुला ।
 सांगसी कसा रे अजा हनन करण्याला ।
 श्रुति स्मृति जाणि वेदांत देव रे भला ।
 कसा धजसी ‘ जिवीं मारुनी ’ मुक्या प्राण्याला ।
 काढिसी फुटाणें बाही वळयांतून साची ।
 केलीस फजेती समेत तूं अण्णांची ।
 नको शिकवूं आम्हारे वृथा पाप करण्याला ।
 यापरी बोलुनी शामा बाहेरी गेला ॥
 अविचार करुनी नका करूं कीं गुरूं ।
 केशव विनवी जाईं शरण सद्गुरूं ॥

माषवराव-शामा बाबांच्या अगदीं सहवासांतला वर ! ज्यानें बाबांची श्रद्धा-मस्करी करावी, ज्यानें बाबांशीं अधिकारवाणीनें बोलवें त्यालाही बाबांचा राग आला व त्यांचीही त्यानें निर्भत्सना करायला सुरवात केली. “ अरे देवा, मी जातीचा कर्मठ ब्राह्मण आहे हें तुला माहीत असतां त्या बोकडास मारण्याची अज्ञान्य अशी कामगिरी माझ्याकडे सोपवून माझी का संमत पाहतोस ? वेद, श्रुति-स्मृतीच्या गोष्टी सांगतोस आणि मुक्या प्राण्याला जीवें मारायला धजतोस ? तुला दया ती कशी असते हें माहीतच नाहीं कायरे ? मी तुला पूर्ण ओळखतो वर ! दुसऱ्याची कशी फजिती करावी हें तुला पूर्णपणें माहीत आहे. त्या भिचाऱ्या अण्णांच्या (दामोलकर) कोटाच्या बाहींतून तूच नाहीं का फुटाणे काढलेस व चारचौघांत त्यांची फजेती करून मान खाली घालवयास

लाविलीस ? आणि आतां मला या मुक्या प्राण्यास जीवें मारावयास सांगून माझी फाजितीं करूं पाहतोस ? पशुहत्याचें पाप मी करूं होय ? तुला देव म्हणून मानला तो तूं असा माजलास. बाबांरे नको तुझी संगत. केली तेवढी पुरे शाली असें म्हणून चालता शाला.

शार्दूलबिक्रिडीत

शामाचे शब्दबाण ताडण करी साई धरी शांतता ।
अज्ञानीं, उपजे दया मनीं म्हणे नाहीं करी वाच्यता ।
मारी हांक बडेमिया वदतले तूं जातीचा यौवन ।
मारी बोकड तूं झडकरी व्यतां देई मला भोजन ।

शामाचे ते शब्द ऐकून बाबांना त्यांच्या अज्ञानीपणाची दया आली, पण वाच्यता केली नाहीं. बाबांनीं बडेमियांस हांक मारली व म्हणाले, “अरे तूं तर जातीचा सुसलमानच आहेस, तेव्हां तुला तरी बोकड मारण्यास हरकत नाहीं. तेव्हां तूं तरी त्या बोकडास मार व मला सांगोती आणून दे.”

पद (चाल-तुम बीन मेरी कौन लबरले)

सुनकर लेरे माई प्यारी ।

मानो मानो बात हमारी ॥ धृ० ॥

फिरके फिरके आयाहूँ इचरही ।

अल्ला साई मश्राद है तेरी ।

कैसे बे काहूँ इसकु इचरही ।

मै नहीं हूँ खाटीक साईजी ।

बाबा, बडेमियांवर फार प्रेम करीत. त्यांना रोज पन्नास रुपये देत. बसावयास उच्च स्थान. चिलीम बडेमियांनीं अगोदर ओढावी, नंतर बाबांनीं ओढावी. बडेमियां जवळ असल्यावर त्यांना जेवणाच्या पंक्तीस घेतल्याशिवाय बाबांनीं एकही वांस घेऊं नये. अशा त्या बडेमियांस बाबांनीं, बोकडास मारण्याची आज्ञा केली तेव्हां त्यांच्या तोंडून काय उद्गार निघाले माहीत आहेत ? ‘बाबा, कैसा बे (बोकड) काटना इसकु खाली. मी सुसलमान असलों तरी खाटीक थोडाच आहे ?’ असें बडेमियांनीं बाबांस समजावून दिलें.

पृथ्वी

बघून स्थिती त्या स्थळा वदतसे तयां एकला ।

‘हरी’ भक्त तो खय साईंचा असे वा भला ॥

निषेद करुनि आणा दिक्षीता रे घडेली स्थिती ।

असेल दडी मारुनी कुठें तरी स्वयेंच्या स्थिती ।

अशीं दोघांकडून निराशा झालेली पहालांच बाबांस हरी सीताराम दीक्षितांची आठवण शाली. बाबा म्हणाले, ‘अरे तो हरी कुठें दिसत नाहीं तो ! कुठें तरी दडी मारून बसला असेल वधा. त्याला घडलेली गौष्ट सांगा व मी बौलाविलें आहे म्हणून सांगा.’

पद

साई रहम नजर करना, बच्चों का पालन करना ॥ घृ० ॥
 जाना तुमनें जगत्पसारा सबही छूट जमाना ॥ साई ॥ १ ॥
 मै अंधा हूँ बंदा अपना, मुझको प्रभु दिखलाना ॥ साई ॥ २ ॥
 दास गनु कहे अब क्या बोद्ध, थक गयि मेरी रसना ॥ ३ ॥

हरी सीताराम दीक्षित हे आपल्या वाळ्यांत (दीक्षित वाढा) श्री साईबाबांची छबी ठेवून भजन करीत बसले होते. इतक्यांत त्यांना बोलावणें आलें. त्यासरशी ते लागलेच निघाले.

गीत

भूक लागली पोटास । पोटास ।
 दे तुरग्या आणि घोस ।
 मार बोकड करी सायास । सायास ।
 काका नको तूं जाऊंस ।
 साई बोले हे मशिदीस । मशिदीस ।
 आले काका त्या समयास ।
 व्या पदरीं मम सेवेस । सेवेस ।
 म्हणे केशव हो बाबास ।

लावणी

श्री सद्गुरु साईबाबा । हा काका गुलाम बंदा । आपुला ।
 ठांकरों तुझ्या या चरणीं । करी मान्य तुझी ही वाणी शब्दकरी ।

दे सुरी !
 बघुनी तूं बरी ।
 माझ्या या करीं ।
 त्वरित लवलाही । त्वरित लवलाही ।
 दे धीर मला तूं पाही । मंडपीं । श्रीसद्गुरु ॥

काका आले असें पाहून, बाबा म्हणतात, “ अरे काका, तूं तरी निघून जाऊं नकोस. मला आतां फार भूक लागली आहे तेव्हां तूं तरी त्या बोकडास मार आणि माझी भूक शांत कर. ”

कटाव

हा दीक्षित । ब्राह्मण जात । महा कर्मठ । शनी श्रेष्ठ । आंग्ल विद्या पारांगत ।
 सॅलिडीटर बहु प्रख्यात । गीता भागवत नियमी पढत । नेसुनीं सोवळें । कधीं न ओवळें ।
 पूजा अर्चा करुनी चर्चा । वाढवी तो भागवत धर्म । दुसऱ्या सांगे करा कर्म । नाना
 तऱ्हेच्या लोकांसंगें । जाऊनी त्यानां बळेंच सांगे । पटवून देई त्याना अर्थ । नाही
 भागवत धर्म व्यर्थ । सात्विक रहाणी । सरळ वागणी । छक्के पंजे ठाऊक नाही । लाढी

लबाडी केली नाही। भाव परी तो एका ठाई। साईं विना टाऊक नाही। साईं साईं हाची व्यास। धरली नाही दुसरी कास। काका आले। मशिदीं गेले। बाबांचे ते पाय धरले। पुसते झाले कां बोलावले।

काका मला भूक लागती। आणून दे कीं तूं सागुती। जाऊन बोकड मार खालती। (वे ही) घेई सुरी धार दिसती। सुरी घेऊनी काका घेती। मनामध्ये विचार करिती। संत वचनीं नको संकल्प। अवशस्वी ते संकल्प। बोकड जीवीं केवीं मारु। विचार ऐसा नाही शिवूं। निरपराध तो मरेल बोकड। आत्मा त्याचा जाईल रोकड। पशूहतेचें मारुनी पाप। वेईल आपणां आपोआप। असले विचार नाही शिवतं। आश्रमभंग मोटें पाप। आश्रमभंग हाची श्राप। मोजायला नाही माप। कठीण कठीण तो गुरुश्राप। गुरुवचना अवमानिती। नाहीं तयास दुसरी गती। पूर्वे पुण्येकमें उपहती। गुर्वानुज्ञा करी पाळण। हेच भूषणा माही भूषण। हीच सच्छिष्याची खूण। गुर्वानुज्ञा एकची क्षण। फेडील तुमचें जन्म ऋण। ताकाळ आज्ञा मानी प्रमाण। विचार त्याला नाही जाण।

विचार ऐसा काका मनीं। हात उगारला सुरी धरुनी। परत विचारी बाबां लागुनी। “हूं” म्हणतां आले घाडुनी। बोकडा जवळी सुरी घेऊनी।

आली सुरी अर्धवर्तुळी। बाबा देखे त्याच वेळी। बोकड जाईल जिवीं प्राणी। उडी घेतली हें जाणोनी। सुरीचा तो हात पकडोनी। “जाय राहूं दे” असें म्हणोनी। काका पाही प्रेमाश्रुनीं। मिठी मारी त्याच क्षणीं। केशव सांगे हीचवाणी। देव झाला काका ऋणी।

हे दीक्षित जातीनें गुजरथी ब्राह्मण होते. ते फार ज्ञानी व आंग्लविद्याविभूषीत होते; तरी पण ते आपली देवदेतार्चनाचीं कर्मे यथास्थित पार पाडीत असत. रोज भागवताचा पाठ चाले. क्रीणाकडे हेवा-दावा नाही. आपण बरे कीं आपलें काम बरें अशी त्यांची वृत्ती होती. साई हेच त्यांचे देव. गुरु, सर्व कांहीं साईच होते.

बाबाचा निरोप गेल्यावर काका आले व मशिदीत चढून बर गेले. बाबांचे पाय वंदून विचारलें, “देवा, मला आपण कां बोलाविलें?”

बाबा म्हणाले, “अरे काका, तो पहा बोकड उभा आहे. त्याला मार व मला आतां भूक लागली असून सागुती खाविशी वाटते तरी ती माझी इच्छा पूर्ण कर.”

काका जरी ब्राह्मण होते तरी त्यांना पशुहत्या मान्य नव्हती. तरीपण बाबा हे अवतारी पुरुष असून आपण त्यांना गुरु मानतां तर त्यांची आज्ञा पाळलीच पाहिजे. गुरुज्ञेचा अन्वेष करील तो सच्छिष्यच नव्हे. गुरुच्या आज्ञेचें उल्लंघन करणें हें महत्पाप आहे असा विचार करून त्यांनीं सुरा आणला. बाबांच्या आज्ञेप्रमाणें त्यांनीं सुन्याचा हात बोकडास मारण्याकरतां उगारला. बाबांची आज्ञेची एकदां अनुमती घेण्याकरितां त्यांनीं बाबांकडे पाहिलें, इतक्यांत बाबांनीं “हूं” असा हुंकार देतांच त्यांनीं ती सुरी अवसानानें बोकडाच्या मानेजवळ आणली व आतां बोकडाचें शिर घडापासून वेगळें होणार तोंच तो हात बाबांनीं वरचेवर धरला व म्हणाले, “जाय, राहूं दे.”

शाकुंतलविक्रिडीत

श्रद्धा हरीची अदळ बहुनियां साईं मनीं आंकळे ।
 लटकें रागें भरुनियां म्हणे 'काका कसे रे नाकळें ।
 जातीनें शुद्ध ब्राह्मण असुनी तूं हिंसा कशी रे करी ।
 चित्ता नाही कसा विचार शिवला आतां तरी तो करी ।

आपल्या वचनावरील काकांची अदळ श्रद्धा पाहून बाबांस आनंद झाला. पण उलट लटक्या रागानें म्हणाले, "अरे काका, तूं जातीचा ब्राह्मण असून हिंसा कसा रे करतोस ? तुला अगदींच नाही कशी दया येत त्या बोकडाची. अरे अद्याप तरी कांहीं विचार कर. तूं जातीनें ब्राह्मण आहेस."

लावणी

अमृत वचनें । बाबा तुमची । शानी आम्हां करी ।
 आम्हांला तीच बरें सावरी ।
 पोथी पुराणें । वाचुन वाचुन । धकळों नाना परी ।
 राहिलों अशानी भूवरी ।
 भारत भागवत । नाना ग्रंथ । आहेत धर्मावरी ।
 परी रे ना उमजे अंतरी ।
 चालः—तूं बाप आमचा गुरु अससी खरा ।
 अम्हां धर्म गुरुचा शब्द पाळणें बरा ।
 आज्ञा-भंग हें पाप असे गुरुवरा ।
 चाल बदलून—गुरु वैखरी । हरीनां बरी । धर्म ना दुसरा ।
 साईंचा केशवाऽसरा ।

बाबांच्या या बोलण्यावर काका म्हणाले; बाबा तुमची करणी अगाध आहे. तुमची वचनें अमृतासारखीं गोड व अद्वचणीच्या वेळीं आम्हांस तारण्यास योग्य आहेत. मी पुष्कळ पोथ्या पुराणें ग्रंथ वाचले, पण आम्ही अज्ञानीच आहोत. आपणच आमचे उद्धारकर्ते आहांत. आपणच आमचे देव, गुरु सर्व कांहीं तुम्हीच आहांत. तेव्हां आपला शब्द पाळणें हेंच आमचें पुण्य व आद्यकर्तव्य आहे. तुमचा आज्ञाभंग करणें सांसारखें मोठें पाप नाही. तुम्ही आज्ञा पाळणें हाच आमचा धर्म.

(चालः—छाया जातो मी द्वारकापुरा.)

धन्य तोचि मंगल दिन आजि उगावला ।
 गुरु-भक्ति शुद्ध प्रेम पाहीं म्यां डोळां ॥ ४० ॥
 ब्राह्मणकधी सेनें 'हरी' मोती वा हीरा ।
 पायीजात मदनबाण बकुल मोगरा ॥ १ ॥
 सुष्ट दुष्ट ज्याचा तो कृतिनें उममत्ते ।
 बुंडालुनी परक्याचें छिद्र सांगतो ॥ २ ॥

धाडान तुज स्वर्गाला खान्चित मी. बरें ।
 स्वर्गाचा रथ 'काका' येइ आदरें ॥ ३ ॥
 प्रेम शुद्ध अर्पुनीयां होऊं या ऋणी ।
 साईं-शिव केशवाधी नाही रे कुणी ॥ ४ ॥

देवाच्या परीक्षेत उतरणे किती दिव्य असतें ! बाबांनी अनायासें चालून आलेल्या (अनायासें तरी कां म्हणायची, ती एक बाबांची लीलाच असली पाहिजे) संचीचा फायदा घेऊन आपल्या भक्तांची परीक्षा पहाण्याचें ठरविलें व तें दिव्य फक्त काकाच पार पाडूं शकले. अशा भक्तांचा देव नेहमी दास बनून राहतो. काकांची ही दिव्य गुरुभक्ति फक्त काकाच पार पाडूं शकले. अशा भक्तांचा देव नेहमी दास बनून राहतो. काकांची ही दिव्य गुरुभक्ती ज्या दिवशीं प्रगट झाली त्या वेळीं बाबांनी त्यांना सांगितलें, “अरे काका, तुला मी रथांतून स्वर्गास नेईन.”

आणि ती बाबांची-प्रत्यक्ष परमेश्वराची वाणी खोटी ठरेल काय ? बाबांचे बोल खरे ठरले. काका कोणत्याही रोगानें अगर विकारानें मृत्यूला बळी न पडतां, कांहीं कामासाठी आगगाडींत बसून जात असतांना त्यांनीं आपला देह ठेवला. खरोखर किती भाग्याचें मरण ! काका हे ज्येष्ठ वद्य ११ सोमवार १९२६ सालीं इहलोक यात्रा संपवून गेले. त्याच दिवशीं शिरडींत दोन चमत्कार झाले. लॅडीवर बाबा ज्या लिंबाच्या झाडाखाली बसत त्या लिंबाची मधली एक फांदी मोडून पडली. हा एक चमत्कार, व दुसरा म्हणजे द्वारकामाईतीळ तीन कळसांपैकी १ कळस कोसळला. त्यांच्याच मरणप्रसंगीं असें कां व्हावें तर बाबांनीं आपल्या शब्दांची आठवण दिली.

अभंग

बोकड अरे मरणार ।
 नका जाऊं तुम्हीं हो दूर ॥ १ ॥
 घटी भरली जाई प्राण ।
 “मी हलाल ” करी हें जाण ॥ २ ॥
 हा अज अमुचा प्राण ।
 त्या देईन हृदयीं ठाण ॥ ३ ॥
 हा मुका दावी “मी ” कोण ।
 गुरु-भक्ति श्रेष्ठ ही जाण ॥ ४ ॥
 करूं नका असा अविचार ।
 साईंच केशवाऽधार ॥ ५ ॥

इकडे बाबांची त्या बोकडाकरून भक्तपरीक्षा चाललेली होती तर तिकडे बोकड असह्य यातना भोगीत होता. तेव्हां बाबा म्हणाले, “अरे आतां तो मरणारच आहे. हें पहा, मी आतां त्याला हलाल करून स्वर्गीं पाठवितों. हा बोकड माझा प्राण आहे; कारण त्यानेंच आज मला माझा भक्त श्रेष्ठ दाखवून दिल्या. गुरुभक्ती ही कोणत्याही भक्तीमध्ये

श्रेष्ठच आहे. समुद्रांतील दीपगृह जसे जहाजांना रात्रीच्यावेळीं मार्गदर्शन करित असतात, त्याचप्रमाणे गुरु आपल्या भक्तांस या रात्रमय-अनेक सुखदुःखांनी, खांचाखळग्यांनी व काम-क्रोध, मद, मत्सर आदि विकारांनी व्याप्त अशा जगांत योग्य असा मार्ग दाखवित असतात. पण भक्तांनी त्या गुरुच्या शिकवणीचा अपमान केला-शिकवण मानली नाही तर दीपगृहाचा मार्ग झुगारून चाललेल्या जहाजाचा जसा एखाद्या खडकावर आपटून चुराडा होईल तद्वत् त्या माणसाची स्थिति होईल.

कोणी वंदो कोणी निंदो । चित्त साईचरणीं नांदो ।
 नाही चित्ता मग बंधो । चित्त होई कीं गोविंदो ।
 साई आनंदाचा कंद । कृष्ण परमात्मा मुकुंद ।
 लागो नामाचा त्या छंद । होऊं साई नामें धुंद ।
 साई ऐश्वर्याची खाण । नाही ऐसी दुजी जाण ।
 खणा खणा सारे जण । चला जाऊं या आपण ।
 सुख दुःख नाही तेथें । भरे पूर्णानंद माते ।
 हृदय डेरे करा रीते । भरा चिदानंद तेथें ।
 नको मान अपमान । विषयांचें नको ज्ञान ।
 जठरीं घाला अनुदीन । शुद्ध कृष्णामृत पान ।
 दुष्ट सुष्ट को जाणती । खऱ्या भक्ता नाही मती ।
 साई-आत्मा एक चित्तीं । पाहीं केशव सर्वातीं ।

भजन

सद्गुरुनाथ सद्गुरुनाथ । मी अपराधी ध्या पदरांत ।

पुंडलीक वरदा हारी विठ्ठल

हेंचि दान देगा देवा । तुझा विसर न व्हावा ।

गुण गाईन आवडी । हीच माझी सर्व जोडी ॥

—: वाचकांचा पत्रव्यवहार :-

श्री

मुंबई

ता. १८-१०-५०

श्री. डॉ. गव्हाणकर

संपादक "श्रीसाईला" त्रैमासिक, सा. न.

आपल्या वरील मासिकांत "बाबांची बोधवचनें" ह्या नांवाखाली एक सदर प्रसिद्ध झालें आहे. परंतु ती वचनें "श्री परमहंस" ह्यांची आहेत. श्रीरामकृष्ण परमहंसांची बोधवचनें आपल्या त्रैमासिकांत छापणें असल्यास ती "संतांची बोधवचनें" अशी तरी छापवी. श्रीरामकृष्ण परमहंसांची बोधवचनें हें पुस्तक बाजारांत १३ आण्यांस

मिळते. तें वाचल्यास वरील गोष्ट आपणांस कळेल. एका संताची वचनें दुसऱ्या संताच्या नांवावर छापण्याचें कृत्य करूं नये.

आपला,

स. अ. नाईक,

रामकृष्ण प्रकाशन तर्फे, मुंबई.

(वरील पत्रास आलेलें उत्तर)

संपादक “ श्री साईलीला ”

डॉ० के. बी. गव्हाणकर यांच्या चरणीं सप्रेम नमस्कार. कळावें. मी आपणाकडे जीं “ साईबाबांचीं बोधवचनें ” म्हणून पाठवीत आहे, त्यावर कोणी भक्तांनीं आक्षेप घेतला आहे असें कळतें. ठीक आहे. त्यांच्या म्हणण्याचा उद्देश असा कीं, “ श्रीसाईलीलेंत प्रसिद्ध होणारीं ‘ श्रीसाईबाबांचीं बोधवचनें ’ हीं साईबाबांचीं नसून तीं श्रीरामकृष्ण परमहंस यांचीं आहेत ” हें त्यांचें म्हणणें खरें आहे. यापुढें ती वचनें श्रीसाईबाबांच्या नांवें न पाठवितां “ श्रीरामकृष्ण परमहंसांच्या ” नांवें पाठवीन. वरील सूचना केली याबद्दल पत्रलेखकाचा मी फारच ऋणी आहे. त्यांनीं मला क्षमा करावी अशी त्यांचे पार्शी विनंति आहे.

मी श्रीसाईबाबांचा जसा भक्त आहे तसाच श्रीरामकृष्ण परमहंसांचा आहे. इतरही जे संत होऊन गेले त्या सर्वांचा मी उपासक आहे. त्यांचे जे जे बोल व त्यांचा आशीर्वाद हाच माझ्या आयुष्याचा ठेवा आहे. माझ्या मनाला चुकूनसुद्धां असें वाटत नाहीं कीं हा संत मोठा व हा संत लहान.

जगाच्या कल्याणा संतांच्या विभूति ।

देह कष्टविती परोपकारें ॥१॥

याप्रमाणें प्रत्येक संतांचें काम आहे. त्यांत एकाला मोठेंपणा देऊन एकाला कमी लेखणें यांत त्यांचा अपमान आहे. मीं जीं बोधवचनें श्रीसाईबाबांच्या नांवावर प्रसिद्ध केलीं तीं मूळचीं श्रीरामकृष्ण परमहंसांचीं आहेत, व माझा हेतु हा कीं दोन्हीं संत एक रूप असतां त्यांच्या नांवांत भेद कोणता ? अनंताला नांवें पुष्कळ आहेत; तशीं त्यांचीं रूपें सुद्धां अनेक आहेत. पण जो सच्चिदानंद परमात्मा तो एकच. त्याच्या अंशापासून तर निरनिराळ्या कृति निर्माण होतात. कृत्ये जरी निराळीं असलीं तरी त्यांचा मार्ग एकच सच्चिदाकडे जाणारा हें मीं जाणून वरील वचनें श्रीसाईबाबांच्या नांवावर प्रसिद्ध केलीं. तरी वरील भक्तांच्या पत्राप्रमाणें या अंकापासून त्यांत अवश्य सुधारणा करण्यांत येईल. कळावें.

संपादक महाशय यांस कळावें कीं, माझ्याकडून आपणांस जो त्रास झाला याबद्दल मी आपली क्षमा मागतो; तरी आपण क्षमा करून माझ्यावर अशीच कृपादृष्टी ठेवावी.

आपला,

श्रीराम बाळ सराफ

श्री-साई-प्रभाव

(१)

३४ जी, सरस्वती-निवास,
मुगभाट क्रॉस लेन,
मुंबई नं. ४

संपादक ' श्रीसाईलीला यांस '

स. न. वि. वि.

साईबाबांच्या साक्षात् अवतारासंबंधी माझा विश्वास होता, परंतु तो फारच थोड्या प्रमाणांत. पण आज त्यांच्यावर माझा दृढ विश्वास बसला आहे. ह्याला कारणही अगदी तसंच घडून आलं आहे. नोव्हेंबर १९५० मध्ये जेव्हां मी शिर्डीस आमच्या मंडळीसह आलों तेव्हां साईभक्तांची ती अगाध भक्ति पाहून माझ्याही हृदयांत त्यांच्याबद्दल जास्त आस्था वाढू लागली, आणि मी तेव्हांपासून त्यांची मनापासून भक्ती करू लागलों आणि मुंबईला येतांना त्यांची उदी, त्यांच्या फोटोची आंगठी आणि श्रीसाईनाथ स्तवनमंजिरी घेऊन आलों आणि दररोज नियमाने त्यांची भक्ती करायचे असे ठरविले; त्याप्रमाणे मी आतां करीतही आहे. जेव्हां मी ऑफीसला गेलों तेव्हां मला चमत्कार घडून आलेला दिसला. आज तीन वर्षे ऑफिसच्या परीक्षेत नापास होणारा मी प्राणी ह्या वर्षी पास झालों, हे ऐकून मला अचंबा वाटला. सद्गुरु साईनाथ महाराजांची कृपा म्हणून हा सर्व प्रकार घडून आला. त्याचप्रमाणे माझी दुसरीही कामे पूर्णपणे सिद्धीस गेली. आतां मी कोणतेही काम हाती घेण्यापूर्वी ' श्री सद्गुरु साईनाथ महाराज की जय ' हे वाक्य उद्गारून कामास सुरवात करतो. आणि असं केल्याने माझे काम बिनघोकपणे पार पडते. साईबाबांच्या दर्शनास वारंवार जावं, असा माझ्या मनाने आतां ध्यासच घेतला आहे मुळी. आणि सवडनुसार त्यांच्या दर्शनाला (शिर्डीला) जाण्याचं मी ठरविले आहे.

विस्तवाजवळ लोणी ठेवलं कीं तें वितळतेंच ना ? साईबाबांच्या दरबारांत गेल्यावर नवख्या मानव प्राण्याचीही तशीच गत होते. मग तो कितीही नास्तिक असो, आस्तिक झालाच पाहिजे. बाबांची लीलाच तशी आहे.

आपला,
नागेद्र धों. राजापुरकर

(२)

श्री साई

प्रिय डॉक्टर गव्हाणकर साहेब यांस सा. न. वि. वि. आपणाकडे मी खालील अनुभव पाठवीत आहे. तरी तो श्रीसाईलीला त्रैमासिकांत छापण्याची विनंति आहे. मी

वंजारी सेवा-मंडळ, मुंबई या संस्थेचा अध्यक्ष आहे. आमचे वंजारी समाजानें या संस्थेतर्फे दसरा स्नेह संमेलन साजरे करण्याचें ठरविलें. संमेलनाचें अध्यक्षस्थान आमचे वंजारी समाजांतील श्री. मुकुंदराव जीवर संखे, एम्. एल्. ए. यांनीं स्वीकारावें अशी त्यांना विनंति करण्याचें ठरलें. असेंब्लीची बैठक पुण्यास चालू होती. तेथें श्री. संखे असतील म्हणून मुंबईहून कौन्सिल हॉलवर आम्हीं टेलिफोन कॉल दिला. पण ते तेथें नसल्याचें आम्हांला उत्तर मिळालें. नंतर पत्रव्यवहार त्यांचे गांवीं मु० बांधन, ता० जव्दार, जि० ठाणा या पत्यावर, तसाच पुणें कौन्सिल हॉल या पत्यावर केला. तरीही कांहींच उत्तर मिळेंना. तेव्हां मंडळींना मोठा पेंच पडला, कीं आतां काय करावें. मंडळींनीं तर एकमतानें श्री. मुकुंदराव संखे यांची निवड दसरा स्नेहसंमेलनासाठीं अध्यक्ष म्हणून केली. आणि तसेच मुंबई प्रांतिक काँग्रेस कमिटीचे अध्यक्ष व अखिल भारतीय काँग्रेसच्या वर्किंग कमिटीचे सदस्य आणि महा-मुंबईचे मेयर साहेब श्री. एस. के. पाटील यांनाही दसरा स्नेह संमेलनाच्या मंगल प्रसंगां वंजारी समाजांत उच्च शिक्षण घेत असलेल्या विद्यार्थी, विद्यार्थिनींचा गौरव करून त्यांस प्रशस्तीपत्र अर्पण करण्यास व समाजास शुभाशिर्वाद देण्यास, येण्याचें आमंत्रण केलें होतें. व त्यास होकारही मिळविला. तेव्हां असा पेंच पडला कीं, आमंत्रणपत्रिका छापण्याचें काम व पुढचें काम 'अध्यक्षस्थान स्वीकारतो' असा श्री संखे यांचा होकार आल्याशिवाय कसें सुरू करावें. मग मुंबई म्युनिसिपल कार्पोरेशनचे दहा वर्षे सभासद असलेले आमचे वंजारी सेवा-मंडळाचे सेक्रेटरी श्री. रामचंद्र सखाराम वाघ यांनीं व मीं असें ठरविलें कीं, आपण बाबांजवळून हा उलगाडा करून घ्यावा. व त्याप्रमाणें आम्हीं अनन्यभावानें बाबांची प्रार्थना केली, आणि चिठ्या टाकल्या. त्यांतील एक चिठी एका लहान बालकाकडून उचलविली. त्या चिठींत असें निघालें कीं, श्री. संखे यांचें नांव अध्यक्ष म्हणून छापून आमंत्रणपत्रिका प्रसिद्ध करा व पुढचें काम सुरू करा. श्री. मुकुंदराव अध्यक्ष होण्याचें कवूल करतील, व येतील. त्याप्रमाणें अतिहर्षानें पुढील योजना आम्हीं हातीं घेतल्या आणि बाबांवर पूर्ण भाव ठेवून आमंत्रणपत्रिका वांटल्याही. अगदीं दसरा स्नेह संमेलनास दोन दिवस असतांना श्री. संखे यांचें पत्र आलें त्यांत त्यांनीं लिहिलें होतें कीं, "मी कोर्टाचे वगैरे कामासाठीं बाहेरच असल्यामुळें आपला घरी व कौन्सिल हॉल-वर केलेला पत्रव्यवहार मला उशिरां मिळाला, तरी मी आपलें दसरा स्नेह संमेलन प्रसंगां अध्यक्षस्थान स्वीकारण्याचें आमंत्रण स्वीकारतो व वेळेवर हजर राहतो." त्याप्रमाणें ठरविल्याप्रमाणें पुढील सर्व घटना यथास्थित पार पडल्या. श्रीसाईबाबांची लीला भगाघ आहे. आपला भाव व तळमळ मात्र त्यांचे चरणीं पाहिजे.

कळवे हीं विनंति

आपला नम्र,
माधवराव भाऊराव घुमे.

‘ नलगे मुक्ति धन संपदा, संतसंग दे गा सदा ’

वरील उक्तीमध्ये संतश्रेष्ठ तुकोबा देवाजवळ एकच गोष्ट मागतात ती म्हणजे संतसंग, ज्याच्यासाठी आपण सर्वसाधारण माणसें नेहमी व्यग्र असतो अशा आपल्या संसारांतील ऐश्वर्य, संपत्ति, धन-दौलत इत्यादि गोष्टी व ज्याच्यासाठी कांहीं थोडीं माणसें झटतात तो मोक्ष किंबहुना सर्वच ऐहिक व पारमार्थिक आकांक्षा तुकोबा आपल्याला नको म्हणून सांगतात, आणि ‘ पांडुरंगा जर काय देणार असशील तर, मला संतांचा सहवास दे. संतांचा किंवा सत्जनांचा सहवास जर लाभत असेल तर मग मला या भूतलावर अनंत जन्म दिलेस तरी चालेल ’ असें मागणें मागतात.

मग संतसंग ही चीज आहे तरी काय ? ज्याच्या जोरावर तुकारामासारखा अधिकारी पुरुष मोक्ष नको, धन नको, संपदा नको-म्हणजे सर्वच सुखाचीं साधनें नको म्हणतो, तो संतसंग नक्कीच अमोल असला पाहिजे. संतसंग ह्या एकाच भांडवलावर-तथाकथित सर्व भांडवलें तुकोबा झुगारून देतात. सर्व ऐहिक सुखामध्यें एक उणीव आहे. ती म्हणजे वीट येणें. पोट पूर्ण भरल्यानंतर पंच-पक्वान्नांचें ताट जरी समोर आलें तरी तीं पक्वान्नें विषासमान भासतात. विषयोपभोग मनुष्य इतर प्राणिमात्रा-प्रमाणेंच भागतो, आनंद होतो. पण तो क्षणिक. तो क्षण गेला कीं भागणें व त्या मागोमाग विटणें हें ठरलेलेंच. अवीट आनंदाची जोड फक्त संतजनच देऊं शकतात. ते स्वतः मानवघर्माचें किंवा माणुसकीचें पालन करतात व आपल्या कृतीनें तो धर्म इतरांना शिकवतात.

‘ आपणांसारखें करिती तात्काळ, नाहीं काळ वेळ तयालांगीं ’

साधारण व्यसनी लोकांमध्ये हा गुण असतोच. दारुडा तात्काळ दारू प्यायला शिकवील, जुगारी जुगाराचें व्यसन जडवील; त्याचप्रमाणें संत-ताबडतोब व्यसनी बनवील, परन्तु तें व्यसन फायद्याचें. या व्यसनानें गटारांत पडण्याची भीति नाही. अवीट अशा अखंड आनंदाची जोड करून देणारा संतसंग तुकोबांनीं जन्मोजन्मीं मागितला तर त्यांत आश्चर्य तें काय ?

मानव समाजाचें खरें मार्गदर्शन संत करतात. समाजांत राहून आपल्या कृतीनें समाजाला योग्य वळण लावणें हेंच संतजनांचें काम. कितीही छळ झाला तरीही सत्याग्रह न सोडतां जनतेचें उत्तम हित सांगण्याचें काम संत आजवर करीत आले व आजही करतातच. निरपेक्ष बुद्धीनें जनतेच्या अंतिम हितासाठीं झटणारे जनतेचे खरे नेते-संतजनच होय. परन्तु दैवदुर्विलास हा कीं, अजूनही आपल्याला हें कळलें नाही. आपल्या खऱ्या नेत्यांचा, म्हणजेच संतजनांचा, आपण अनन्वित छळ केला; आणि आपल्याला लुटणाऱ्या बेरडांचा सिंहासनावर बसवून उदोउदो केला. ‘ दोस्ताला लाथ आणि दुष्मनाला गर्दन ’ असा आपला उफारा न्याय झाला आहे.

बरें. आतांपर्यंत झालें तें झालें. यापुढचें पाऊल तरी शहाणपणानें टाकूं, तर त्याचीही आशा दिसत नाही. आज जगाचें तथाकथित नेते जर कोणत्या चिंतेंत असतील

तर, ती म्हणजे जगांत शांतता कशी प्रस्थापित होईल. प्रत्येक देश ह्या चित्तेने ग्रासला आहे. हा देखावा आपल्याला वर्तमानपत्रांवरून खास दिसतो. परन्तु हा निव्वळ देखावा आहे. त्याचंमार्गे खरी तळमळ नाही. शांततेची खरी तळमळ संतांना असते; रक्तपिपासू मानतोड्यांना नसते. नाही तर 'शांती'ची आजच्यासारखी होत असलेली विटंबना कधीही झाली नसती. युद्ध कशासाठी तर म्हणे शांतता प्रस्थापित करण्यासाठी! कारल्याच्या बिया कां पेरतां तर म्हणे—त्यांतून साखर—काकडीचा वेल उगवेल! खरोखरच आज आपण चमत्कारांच्या युगांत आहोत. चमत्कारी परमेश्वराला लाजवतील, सृष्टीचे अबाधित नियम खोटे पाडतील असे चमत्कार आज आपण ऐकतो.

हे असे विपरीत परिणाम घडतात याचें कारण आपल्यांतील संतवृत्ति दडपली गेली आहे. ती सुत वृत्ति जागृत करण्याचें काम संत करीत असतात; वेळोवेळीं धोक्याची सूचना देत असतात. अशीच धोक्याची सूचना गेल्या महायुद्धापूर्वी एका संतानें हिटलरला दिली,—किंबहुना सर्वच मातबर देशांना जगाचा न्हास टाळण्यासाठी कळकळीची विनंति—केली. युद्धातून कधीही शांतता उपजत नाही. प्रेमानें प्रेम वाढतें. कलहानें कलह वाढतो. हे शाश्वत सिद्धांत नव्यानें जगापुढें मांडले. पण लक्षांत कोण घेतो? पाश्चात्ती सामर्थ्यानें धुंद झालेल्या वेड्यांनीं दारूच्या कोठाराला आग लावलीच. महायुद्धांत मेलेल्यांच्या हाडांची एवढ्यांत माती झाली असेलही. परन्तु शांतीचें दर्शन दुर्लभ झालें. जेथे पायाच चुकला तेथे इमारत कुठची? हातांत तत्काळ भस्म करणारीं अणू—बाँबचीं जहरें व तोंडांत 'शांतिः शांतिः' चा पाठ असणाऱ्या महाभागांकडे शांतीनें कायमची पाठ फिरविली, तर त्यांत नवल तें काय? परन्तु हा थोड्यांचा वेडेपणा सान्या जगाला भोंवतो आहे.

मग आतां या अडचणीच्या प्रसंगीं कुठें बरें घांव घ्यावी? आजच्या विकट परिस्थितींत टेंच खाणाऱ्या जनतेचें मार्गदर्शन कोण करील? आजपर्यंत ज्यांनीं केले तेच करतील. आपली फक्त कल्याण करून घेण्याची इच्छा पाहिजे. संतजनांकडे किंबहुना सर्वच गोष्टींकडे पाहण्याच्या आपल्या दृष्टींत इष्ट फरक झाला पाहिजे. 'हें कशासाठी, तें कशासाठी', 'ह्यांच्यांत काय आहे? त्यांच्यांत काय आहे' ही जी 'काय आहे?' बोफिकीर वृत्ति ती फार घातक आहे. तसेंच आपणांहून जें निराळें, ज्यांच्यांत आपल्याला गति नाही तें सर्व नक्कीच चुकीचें असलें पाहिजे ही अडाणी वृत्ति आपण सोडली पाहिजे. नाही तर सर्व सुखाचें आगर जवळ असूनही दिसणार नाही आणि असाच प्रकार आज घडत आहे. आपल्या जवळच असणाऱ्या संतजनांची शांतीदूताची आपण उपेक्षा करतो व जगाचा कल्याणकारी मार्ग शोधण्यासाठी समित्या नेमतो. अशानें कल्याण कायमचें दुरावलें तर त्यांत दोष कोणाचा?

येसू ख्रिस्त, संत कबीर, सद्गुरु साईनाथ, महात्मा गांधी प्रभृति अनेक संत वेळोवेळीं जगाला शांततेचा, संतवृत्तीचा संदेश देत गेले, परन्तु जगानें आपला हेका सोडला नाही. स्वतःच्या दृष्टीला जें दिसत नाही, बुद्धीला जें पटत नाही, मतीला जें

आकलन होत नाही, तें जगांत नसणारच हा हट्ट दिवसेंदिवस वाढतच आहे. माझी दृष्टी दोषयुक्त असेल, बुद्धी भ्रमित असेल, मती मंद असेल, आणि म्हणूनच विश्वाच्या मागे असणारी सत्चित् आनंद शक्ति मला आकलन होत नसेल. अशी शंका देखील शिवत नाही, म्हणून विश्वास बसत नाही. जें दिसत नाही त्यावर विश्वास तरी कसा ठेवावा ? ' आंधळ्यासी जन सारेंची आंधळें ' आंधळ्याच्या बाबतीत तें ठीकच आहे. परन्तु आपण मुद्दाम डोळेझांक करतो तें वाईट. वास्तविक पहातां परमेश्वर-शक्तीची जाणीव करून देणारे चमत्कार या सृष्टीत अनंत आहेत. आपण जिच्यावर राहतो ती घरित्री, तद्वतच इतर असंख्य गोळे अघांतरीं फिरत असतात. राईपेक्षांही लहान असणाऱ्या बीपासून हजारों प्राणिमात्रांना आश्रयस्थान बनलेले वटवृक्ष तयार होतात. दुर्गंधीने भरलेल्या कर्दमांतून नयनमनोहर कमळ उगवते. असे अनंत चमत्कार आहेत. सांगण्याचा मथितार्थ एवढाच की इच्छा पाहिजे म्हणजे मार्ग सांपडायला उशीर नाही. एवढे मोठाले चमत्कार असूनही आपला विश्वास बसत नाही, म्हणूनच संतांना आमच्या स्वल्प दृष्टीला दिसतील असे लहानसहान चमत्कार करून मार्ग दाखवावा लागतो.

अशा तऱ्हेने संतजन लोकोद्धाराचें कार्य करीत आले व आजही करताहेत. त्यांचा हेतू समजावून घेऊन, त्यांच्या कार्याला मदत करून, आपलें हित साधणें, हें आजचें कर्तव्य आहे. संतांचे मानव जातीवरील अनंत उपकार तुकारामानें जाणलें, व त्यांचा सहवास असेल तर या इहलोकाचें नंदनवन होण्याला उशीर नाही हें ओळखलें, आणि म्हणूनच संतसंग हा सर्व व्यासंगामध्ये श्रेष्ठ असें आपल्या अभंग-वाणीनें त्यानें सांगितलें. परमेश्वर करो आणि तुकारामासारखे निस्पृह संत आपल्या समाजांत उत्तरोत्तर निर्माण होवोत. अशा संतांकडून स्वतःचें उत्तम कल्याण करून घेण्याची बुद्धि आपल्याला व्हावी अशी प्रभूचरणीं प्रार्थना करून लेख संपवितो.

प्रोफेसर—डी. जी. नाईक एम्. ए.
नदियाद.

मागील अंकावरून चालू:—

संतांची बोधवचनें

११. बाजारापासून बऱ्याच अंतरावर असलेल्या मनुष्याला ' हो हो ' अशा तऱ्हेचा एक अस्पष्ट गोंगाट ऐकूं येतो; परंतु जेव्हां तो बाजारांत येतो, तेव्हां त्याला पूर्वीचा गलबला कांहींच ऐकूं येत नाही. कोणी बटाटे, कोणी वांगे, कोणी दुसरें काहीं खरेदी करीत आहेत असें त्याला दिसतें. त्याप्रमाणें मनुष्य जितका जितका परमेश्वरापासून दूर असतो, तितका तो तर्क, वादविवाद, प्रमाणें यांच्या गोंगाटांत व शब्दांच्या अवडंबरांत असतो; परंतु एकदां कां तो परमेश्वराप्रत गेला कीं तर्क, वितर्क, साधक-बाधक प्रमाणें, वादविवाद इत्यादि सर्व बंद होतात, आणि त्याला सर्व दिव्य गुह्यें उत्तम प्रकारें व स्पष्टपणें कळून येतात.

१२. येशू ख्रिस्तास क्रुसावर चढविल्लें ज्यू लोकांनीं जेव्हां पाहिलें, तेव्हां स्वतःला अत्यंत त्रास, दुःख व वेदना होत असतां हि आपल्या शत्रूला माफी मिळावी, अशी त्यानें प्रार्थना केली, हें कसें ? एखाद्या साध्या नारळाला खिळ्यानें कवचीतून भोंसकलें, तर तो खिळा आंत जाऊन आंतील खोबऱ्यास घक्का बसतो; पण तोच नारळ चांगला जून झालेला असेल, तर आंतील खोबरें कवचीतून भिन्न होतें, (म्हणजे त्याचें गुडगुडें बनते) आणि खिळा कवचीतून जातो पण गुडगुड्यास कांहीं घक्का लागत नाहीं. येशू ख्रिस्त हा गुडगुड्याप्रमाणें होता. त्याचा अन्तरात्मा त्याच्या शारीरिक कवचातून भिन्न होता. यामुळें देहाच्या कष्टांचा त्याच्यावर कांहीं परिणाम झाला नाहीं. क्रुसावर खिळ्यानें जरी त्याला ठोकून टाकलें, तरी त्याला आपल्या शत्रूचें कल्याण व्हावें अशी प्रार्थना शांतपणें करतां आली.

× × ×

१३. शिडी, बांबु, जिना किंवा दोर इत्यादि साधनांच्या योगें कोणालाहि घरांवर चढून जातां येतें. त्याप्रमाणें परमेश्वरापार्शीं जाण्याला अनेक मार्ग व साधनें आहेत. आणि जगांतील प्रत्येक धर्म यांपैकीं एक मार्ग दाखावितो.

१४. एका आईला पुष्कळ मुलें असतात. एकाला पोवळें, दुसऱ्याला बाहुळी, तिसऱ्याला कांहीं गोड खाऊं, याप्रमाणें प्रत्येकाला ती आई कांहीं तरी देते; तेव्हां त्यांना आपल्या आईचा विसर पडतो. व तीं आपल्या खेळण्यांत गुंग होऊन जातात. आईही आपल्या गृहकृत्यांकडे लागते. परंतु त्यापैकीं एखादें मूल जेव्हां आपलें खेळणें टाकून देतें व “ आई आई ” म्हणून रडूं लागतें, तेव्हां ती आई धांवत धांवत येऊन त्या मुलाला कडेवर घेऊन कुरवाळतें. त्याचप्रमाणें हे मानवा, जगाच्या पोकळ डौलांत व अभिमानांत गुंग होऊन तूं आपल्या आदिमातेला विसरला आहेस. डौल आणि अभिमान टाकून दऊन जर तूं त्या जगन्मातेकडे रडत जाशील तर ती एकदम येऊन तुला आपल्या हातीं घेऊन कुरवाळील.

× × ×

१५. आम्हांला ओळखतां येण्याजोगीं परमेश्वराचीं नामरूपें असंख्य आहेत. ज्या नामरूपानें तुम्हांला त्याला जाणण्याची इच्छा असेल, त्याच नामरूपानें तुम्हांला तो दर्शन देईल. (अपूर्ण)

अनुवादक व संग्राहक,

श्रीराम बाळ सराफ

मुंबई नं. २७

संपादक “ साईलीला ”

श्री. डॉ. के. बी. गव्हाणकर

यांस...सप्रेम नमस्कार

कळावें, आपल्याकडे या अंकापासून ‘ साईबाबांचीं बोधवचनें ’ असें नांव न येतां ‘ संतांची वचनें ’ असें नांव घेईल. तरी आपण योग्य तें नांव लेखास द्यावें.

तीं बोधवचनें मूळची 'श्रीरामकृष्णांची' आहेत. तीं मी 'श्री साईबाबांच्या' नांवे प्रसिद्ध केलीं याबद्दल मी संपादकाचें व वाचकांचें क्षमस्व आहे. ते याबद्दल मला क्षमा करतील अशी आशा आहे. चालायचेंच. आनंदाच्या भरांत कोणती गोष्ट होऊं शकत नाही ? चांगली होते तशीच वाईटहि घडते. असें मानून मला क्षमा करावी. मी तरी काय करणार ? बाबांचीच इच्छा, तें मला बोलवणार, ऐकवणार, नाचविणार व माझ्या हातून करून घेणार. मी कांहीं सुद्धां करीत नाहीं.

डॉक्टरसाहेब, तुम्हींच आम्हांला त्या दिवशीं म्हणजे आपण सारेजण अंबरनाथला गेलों तेव्हां तुम्हींच नां आम्हांला सांगितलेंत कीं आपण जें जें कांहीं करतो तें आपण स्वतः न करतां आपल्याकडून बाबा कामें करून घेतात. मग मी जें कांहीं वाईट केलें, चांगलें केलें तें सुद्धां 'बाबांच्याच' अनुज्ञानें घडलें नव्हे का ?

डॉक्टरसाहेब, तुमचा त्या दिवशींचा तुम्हीं आम्हांला केलेला उपदेश किती सार्थ होता. "जोंपर्यंत माणसांच्या अंगांतला अहंपणा गेला नाही, तोंपर्यंत तो सज्ञान झाला, देवलोकांत आला, बाबांच्या चरणापाशीं झाला असें कसें म्हणावें ?" खरोखर ज्याला परमेश्वराची-बाबांची भेट घेण्याची इच्छा आहे त्यानें आपलें हृदय मोकळें करूनच गेलें पाहिजे. समुद्र भरलेला आहे, परंतु पोहणारा कुशल नसेल तर त्याचा काय उपयोग ? आपणांस गुरु मिळाला पण आपण जर त्याजपाशीं नम्रपणानें दीक्षा घेतली नाही तर ती विद्या आपणांस कशी प्राप्त होणार ? ज्याला विद्या घ्यावयाची आहे त्यानें आपलें हृदय मोकळें करूनच गेलें पाहिजे. ताठा उपयोगाचा नाही. घागर वांकणार नसेल तर त्यांत पाणी कसें शिरेल ? म्हणून डॉक्टरसाहेब, तुम्हीं सांगितलेला उपदेश म्हणजे "तत्त्वमसि तं तूं आहेस" म्हणून मला एवढेंच वाटतें कीं, माझ्या हातून जें कांहीं वाईट झालें, चांगलें झालें तें सर्व 'साईकृपेनें' घडलें, एवढेंच मला म्हणायचें आहे. त्यांत माझा स्वतःचा कांहींसुद्धां भाग नाही. असो, तेव्हां सर्वांनीं मला क्षमा करावी ही विनंती.....आपण एकदां सर्वांनीं नम्रपणानें परमेश्वराला आळवून आपल्यांतला अहंपणा घालवूं या...चला आपण प्रार्थना म्हणूं—

जेथें जातो तेथें ॥ तूं माझा सांगाति ॥

चालविसी हातीं ॥ धरोनिया ॥ १ ॥

चालीं वाटे आम्हीं ॥ तुझाची आधार ॥

चालवितो भार ॥ सर्वे माझा ॥ २ ॥

बोलो जातां बरळ ॥ करिसी तें नीट ॥

नेली लाज घीट ॥ केलो देवा ॥

तुका म्हणें आम्ही ॥ खेळतो कौतुकें ॥

झालें तुझे सुख ॥ अंतरर्बाह्य ॥ —तुकाराम.

मुंबई नं. २७

बाबांच्या व आपल्या आशीर्वादाखालील

स्ता. २१ नोव्हेंबर १९५०.

एक बालक,

—श्रीराम बाळ सराफ

वारकरी सांप्रदाय

कीर्तन-माला

पुष्प २ रें (मनाला उपदेश)

॥ जयजय रामकृष्ण हरी । राजाराम कृष्ण हरी ॥

॥ राजाराम कृष्ण हरी । राजाराम कृष्ण हरी ॥

पुंडलिक वरदे हरी विठ्ठल । श्री शानदेव तुकाराम ।

श्री पंढरीनाथ महाराज । श्री शंकर महाराज । श्री सश्रिदानंद सद्गुरु महाराज ।

॥ मंगलमूर्ति मोराया ॥

॥ रूप पहातां लोचनीं । सुख झालें हो साजणी ॥ धृ० ॥

॥ तो हा विठ्ठल बरवा । तो हा माधव बरवा ॥ १ ॥

॥ बहुत सुकृताची जोडी । म्हणून विठ्ठल आवडी ॥ २ ॥

॥ सर्व सुखाचें आगर । बाप रघुमादेवीवर ॥ ३ ॥

जय विठ्ठल, जय हरि विठ्ठल । जय विठ्ठल जय हरि विठ्ठल ॥

॥ एका भावा वाचोनी कांहीं । देव जोडे ऐसा नाही ॥ धृ० ॥

॥ धूम्रपानादि साधन । करितां व्यर्थ होय सीण ॥ १ ॥

॥ करितां साधनें शिणली । सेना म्हणे वायां गेली ॥ २ ॥

पूज्य संत मालिकेंतील वंदनीय संत सेना हे आपणाला अधिकारवाणीनें उपदेश करताहेत कीं, जनहो, तुम्हांला जर देव जोडायचाच असेल, तर इतर साधनें वगैरे करण्याच्या भानगडीत न पडतां फक्त एक मनानें, परिपूर्ण एकभावानें परमेश्वराचें नुसतें चिंतन केलेंत तरी पुरें. यज्ञ नको, याग नको, जप नको, जाप्य नको. फक्त “ बैसोनि निवांत करा एक चित्त ” करा, परमेश्वर जवळ येईल, ॥ यज्ञयागादी बापुडी झाली ॥ आणि संतजनहो खरेंच आहे हें—॥ यज्ञयाग जपतपासि न भुले । ध्यान धारणें ना कळे । निश्चल साचा, परि तुक्याच्या भक्तिगुणांशीं मोहिला ॥ १ ॥

म्हणजे संत सेना जें आपणाला सांगताहेत तें स्वानुभवाचें आहेच आहे पण इतर संतांच्या चरित्राकडे पाहिल्यास आपणाला हेंच दिसून येईल कीं, “ येरा वरकडाचें ” मनःपूर्वक, एकभावानें केलेल्या भक्तीपुढें कांहींच चालत नाही. त्यांचा उपयोग होत नाही तो नाहीच, पण वेळ, काळ व पैसा याची विल्हेवाट लागते. मात्र दांभिकांना यांत स्वतःच्या, भक्ति करतो अशाबद्दल्या जाहिराती, हव्या तशा फडकवायला मिळतात. खऱ्याखऱ्या संतांना जगाच्या बाजाराबद्दल कांहींच कर्तव्य नसतें. त्यांना फक्त हरिनामामृतानें स्वतःला पुनीत करायचें असतें; आणि प्रसंग विशेषीं जगाच्या उद्धाराकरतां उपयोगी पडायचें असतें. मला लहान तोंडीं मोठा घांसः ध्यायचा नाही. तरी पण माझ्यामतें आपणां सर्वांना ज्यांनीं मार्गदर्शन होईल अशा कांहीं सध्यां घडणाऱ्या गोष्टीं मी आपणाला सांगतो. सध्यां समर्थींच्या नांवावर

स्वतःचें उदरंभरण चालविणारे कांहीं भोंदू; बुवाबाजीचा आश्रय करून कसा गोंधळ घालताहेत आणि त्यापासून आपणांसारख्या संसारी पण त्यांतल्या त्यांत साधेल ती ईशसेवा, संतसेवा, करणाऱ्यांनी सावध होऊन किती दूर राहिलें पाहिजे हें समजेल. थोड्याच दिवसांपूर्वी दादर खोदादाद सर्कल ते माहिमपर्यंत पालख्या व दिंड्या निघालेल्या आपणांपैकी कित्येकांनी पाहिल्या असतील ! नांव आमच्या बाबांचें ! हॅन्डबिलावर ब्लॉक आमच्या बाबांचा, व खालील मजकुरांत स्वतःची जाहिरात !! हा एक प्रकार. उदीच्या नांवानें राख देऊन अंगांत वारें आणून अंगारा पाणी देऊन पैसे उकळण्याचा हा दुसरा प्रकार !!! आणि या सर्वांवर कळस म्हणजे बाबांचा ब्लॉक, द्वारकामाई, मशीदमाई वगैरेंचे ब्लॉक देऊन मोठ्या जाहिराती छापून वांटायच्या, आणि बाबांच्या पुण्यतिथी-उत्सवाच्या नांवानें झाडून साऱ्या सिनेमा नटांना बोलावून त्यांच्या गळ्यांत हार घालायचे हा तिसरा प्रकार ! ! ! धिःकार धिःकार असो अशा लोकांना कीं जे सरळ रस्त्यानें जाऊन त्यांत कल्याण साधण्याऐवजीं या अशा वाम मार्गानें जाऊन स्वस्वार्थाकरतां अगर थोड्याशा फायद्याकरतां रौरव नरकाचें साधन जोडतात ! !

संतशिरोमणी श्री तुकाराममहाराज आपल्या एका अभंगांत अशांबद्दल लिहितात कीं,

॥ वारें आणोनियां अंगीं, दया देती ॥

॥ तथा भक्ता हाति चोट आहे ॥ धृ० ॥

..... ॥ १ ॥

तुका म्हणे अंगारपाणी जयाचा ॥

भक्त कानोवाचा नव्हे तोची ॥ २ ॥

तसेंच

॥ पराचिये नावें जगणें ॥

॥ येन केन प्रसिद्धीस येणें ॥

॥ उदरंभरणार्थ शिंदळकी करणें ॥ धिःकारावें जिणें ऐशियांचें ॥ १ ॥

भक्तजनहो सावध व्हा, अशा कांतडें पांघरणाऱ्या नालायक ढोंग्यांपासून स्वतःला संभाळून घ्या; त्यांच्या जाळ्यांत पडून नका व दुसरा पडत असला तर त्याला सावध करा. असो. सांगण्याचें तात्पर्य इतकेंच कीं, परमेश्वराला हा असला नाटकी देखावा नको आहे. मोठा भावच त्याला आवडतो. मीपणाची जाणीव ठेवून देवाकडे पाहू लागलांत तर उलट—

॥ मीपणें हा देव न कळेची त्यासी ॥

॥ अभिमानें राशी गर्वाचिया ॥

आणि “ अभिमान राशी जयाचिये ठाई ॥ तुका म्हणे तई देव दुरी ” म्हणून जर शुद्ध अंतःकरणानें, एक मनानें, एक भावानें तुम्हीं परमेश्वराकडे पहाल तर—

‘ ॥ जैसा भाव तैसा जवळी त्या दुरी ॥

म्हणजे मग माहीम ते खोदादाद सर्कलपर्यंत पालखी नको, तर तिथेंच जागण्या-जोगीच जिथें असाल तिथेंच ॥ ‘ तुका म्हणे हरी देतो घेतो ॥ ’ म्हणजे काय, एक भाव, एक ध्यान, एक दिल, एक चित्त करून पांडुरंगाला पहा म्हणजे मग माझा पंढरीनाथ—

॥ हांसतसे शिव्या देतां त्या गौळणी ॥ मरतां जपध्यानीं न बोले तो ॥ १ ॥

यज्ञयागजपतप, पूजाअर्चा, उत्सव, तिथी यांमध्ये मरणान्या साधकांपेक्षां माझ्या देवाला भोळ्या भावाच्या गौळणीच आवडतात.

॥ बैसोनी निवांत करीन चिंतन ॥ काय-वाचा-मनसहित देवा ॥ ४ ॥

॥ नामाचा आठव हेंचि सोपें वर्म ॥ अवघें कर्माकर्म पारुषाति ॥ १ ॥

॥ यापरतें साधन आन कांहीं नेणें ॥ अखंड वाचें म्हणे रामकृष्ण ॥ २ ॥

॥ सुलभ हा मंत्र तारक जिवासी ॥ येणें भवासी उतार होय ॥ ३ ॥

॥ चोखा म्हणे मज सांगितलें कानीं । रामकृष्ण वाणी जपसदा ॥ ४ ॥

आपण बाजारांतून कसली तरी एक मूर्ति विकत आणतो; ती निर्जीव व गुणरहित असते; पण तिच्या प्राणप्रतिष्ठेबरोबर कोणत्याही देवाचें नांव घेऊन तिचें बारसें करतात. एकदां का प्राणप्रतिष्ठा झाली कीं, ती मूर्ति सजीव होऊन त्या देवाचे गूण तिच्यामध्ये आपोआप येतात हा सिद्धांत आहे—॥ हरिपण हरिनामें घातुमूर्तीस आलें ॥ किंवा ॥ शिळ्या तांब्याचें बाहुलें केलें ॥

॥ पाषाणाचें नांव ठेवियेलें देव ॥

॥ आणिका तारी भाव परि तो तैसा ॥

आपल्या या मुंबईत आपणांला हें कदाचित् दिसणार नाही पण आपण जर कोंकणांत गेलांत, तर गोवारी, गुराखी अगर राखण्या किंवा जांगळी यांनीं एखादा दगड देव म्हणून पूजायचा. कुठें ? शेतांत, रानांत आणि हा असला राखण्यांनीं पुजलेला दगड पुढें नवसाला पावतो. याबद्दल कुणाही कोंकण्याला विचारलेंत तर तो तुम्हांला स्वतःचे अनुभव ऐकविल. आतां सांगा ? शेतांतला दगडच ना तो ! मग हें असें कां व्हावें ? बापहो, निष्कपटी, निःस्वार्थी भावानें गुराख्यांनीं केलेली दंगडाची ही पूजा सरळ माझ्या विठोबारायाच्या चरणीं रुजू होते, आणि मग ॥ सत्यदेव माझा भोळा परमेश्वर ॥ न मोडी उत्तर संत आशा ॥ तो दीनदयाघन प्रभू भक्तवत्सल कृपाळू परमेश्वर भक्तजनांच्या काजासाठीं अष्टाविस युगें विटेवर तिष्ठत उभा रहाणारा पांडुरंग भक्तिभावाच्या मोजमापावर हांकेसरशी उडी घालून, आणि खऱ्या भावानें, खऱ्या श्रद्धेनें शब्द उच्चारणाऱ्या भाविकाचा शब्द, आशा म्हणून वरचेवर झेलून घेतो, इतकेंच नव्हे तर तात्काळ खरें करून दाखवितो. हा माझा पांडुरंग परमात्मा फक्त तुमचा भाव तेवढाच जाणतो. त्याच्याजवळ ‘ हे कोण भाऊसाहेब, ध्या पुढें ध्या खुर्चि. ते कोण ? डॉक्टर, हे कोण कॉर्पोरेटर आणि हे

कोण ! मिनिस्टर, आणि हे आपले सावकार. ' इथे परमेश्वराच्या ठिकाणी तें कांहीं नाहीं हो. आमच्या बाबांच्या जवळ सतत सान्निध्यांत असणाऱ्या माणसाकडे जरा लक्ष्य टाकलेत तर आपणाला हेंच दिसेल. नवकोट नारायण, श्रीमंत बुद्धी, टिळक वगैरे सारख्यांची वर्णी आमच्या बाबांच्याजवळ न लागतां जे जे खऱ्या भावानें, खऱ्या दिलानें परमेश्वराची सेवा करणारे बाबांचे झाले होते, खऱ्या भावानें, निःस्वार्थी प्रेमानें परमेश्वराला भजणारा, मग तो कुणीही असो त्याचें ॥ न पाहेची याती कुळ ॥ भक्तांची जात एकच असते. धर्म एकच असतो; आणि तो म्हणजे देवाचा भक्त असणें हाच. माझ्या पंढरीनाथाच्या भक्तप्रभावळीकडे नजर टाकलीत तर माझ्या या विधानाची सत्यता आपणाला पटेल. माझ्या पांडुरंगाच्या ठिकाणी: माझ्या बाबांच्या ठिकाणीं फक्त तुमच्या अंतःकरणांतील भावाची परीक्षा. तुमचें हृदय, तुमचें मन, तुम्हीं त्यांना एकनिष्ठ भावानें अर्पण करा, ते तुमच्यासाठीं वाटेल तें करतील. विदूर दासीपुत्र, प्रल्हाद दैत्यपुत्र, रोहिदास चांभार, सजन कसाई म्हणजे खाटिक, चोखामेळा महार, नरहरी सोनार, कबीर मुसलमान, दादू पिंजारी, नामदेव शिंपी, मिराबाई, दामाजी, गोरोबा काका, आणि आमचे पुंडलिक महामुनि यांच्या भक्तिभावाला भुललेला परमेश्वर त्यांची जातपात विसरला आणि ढोरे ओढण्यापासून तो मांस विकण्यापर्यंत सगळीं, सगळ्या तऱ्हेचीं कामें त्यांनें केलीं. तुमचा भाव शुद्ध असला पाहिजे. परमेश्वर—आमचे बाबा फक्त तेवढेंच पहातात. एरवीं तुम्हीं पूजा केली काय, मध फुलें वाहिलीं काय, प्रसाद वांटलांत काय, अगर देवापुढें आरास रोषणाई केली काय ? देवाचें तिकडे लक्ष्य नाहीं.

॥ देवासी तो पुरें एक प्रेम एक भाव, पूजा अर्चा वाव सर्वजाणा ॥ —एकनाथ

या सगळ्या प्रकारांत देव काय धुंडतो, देवाची चौफेर नजर काय हुडकते ? सांगा बरें. आणि जर का देवाच्या या परीक्षेंत तुम्हीं पास झालांत म्हणजे देवानें—माझ्या साईनाथानें, तुम्हांला जवळ केलेंच म्हणून समजा; मग तुम्हांला कशाचा तोटा ?

॥ आंगिकार ज्याचा केला नारायणें । निंद्य तेंही तेंणें वंद्य केलें ॥

॥ अजामिळ, भिल्ली तारील कुंटीणी । प्रत्यक्ष पुराणीं वंद्य केली ॥

॥ ब्रह्महत्याराशी पातकें अपार । वाल्मीकी किंकर वंद्य केला ॥

दाखलेच द्यायचे झाले तर आपल्याला वाटेल त्या ग्रंथाचे वाटेल तें पान उघडलें असतां हवे तेवढे मिळतील.

॥ तुका म्हणे भोळा । स्वामी माझा कोंवळा ॥

खऱ्या अंतःकरणानें भक्तिभावानें परमेश्वराच्या चरणीं लीन व्हा, त्याला आळवा, त्याचें नामस्मरण करा.

“ उठाउठी करा स्मरणाचा घांवा ॥ ” आणि असे तुम्हीं एकदां करूं लागलात कीं मग—

“ घरवत ” देवा “ नाहीं घीर ” तुमच्या हांकेला घांवलाच माझा पांडुरंग.

म्हणजे देवाला, माझ्या बाबांना प्रेमबंधनांनीं बांधता येतें; पण तें प्रेमसुद्धां उगाच उद्भवणार नाहीं, तर त्याला तसा भाव लागतो.

॥ प्रेम नुपजे भावावीण । भाव तेथें देव जाण ॥

॥ भावा पोटीं प्रेम पूर्ण । भावचि कारण भवतरणा ॥

महिपतीकृत संतलीलामृत उघडलेंत तर त्या अंथाचें पाननूपान तुम्हांला हेंच सांगेल कीं,

॥ जपतप व्रतें अनुष्ठान । येथें भावचि मुख्य कारण ।

॥ भावावांचोनी केलें अर्चन । तें दांभिक जाण व्यर्थची ॥

॥ वेदशास्त्रें पुराणें सकळ । भक्तीवांचूनी अवघें निष्फळ ।

॥ तो तीर्थें हिंडला जरी सकळ । तरी भक्तिविणें फळ न येची ॥

म्हणजे भाव पाहिजेच.

॥ तुका म्हणे अवघें फिकें भावावीण ।

॥ मीठ नाहीं अन्न तेणें न्यार्यें ॥

यज्ञयागजपतपादीना न भुलणारा परमेश्वर—

॥ पहा हो भुलला भक्तिप्रेमासी ।

॥ शिदोन्या चोरुनी खाये वेगोसी ॥

॥ तिन्हीं त्रिभुवनीं ज्याची सत्ता वाहे ।

॥ तो चारी करीताहे धरोधरीं ॥

॥ वेदशास्त्रश्रुति कुंठीत पै होती ।

॥ त्या गौळणी बांधती धरोनियां ॥ —एकनाथ

प्रत्यक्ष परमेश्वरानें आपणाला सनद लिहून दिली आहे कीं “अपि चेत्सुदुराचारो भजते मामनन्यभाक् ॥ साधुरेव स मंतव्यः सम्यग्व्यवसितो हि सः ॥ गीता. अ० ९ वा. ३० वा. श्लोक. म्हणजे मोठा दुराचारी मनुष्यही जर मला अनन्यभावे करून भजेल तर तो मुक्तच होतो.

अनन्य भाव म्हणजे परमेश्वराच्या ठिकाणीं ज्या चित्तवृत्तीचा पूर्णपणें लय झालेला असतो तो भाव. तसेंच

॥ ये यथा मां प्रपद्यंते तांस्तथैव भजाम्यहम् ॥ म्हणजे परमेश्वर सांगतात कीं जे मला जसे भजतात त्याप्रमाणें मी त्यांना भजतो.

यावरून आपण जरा मागे जाऊन गुराख्यांनीं पूजलेल्या दगडाबद्दल बोलूं या. आतां तोच शेतांतला, रानांतला दगड त्यावर देव समजून खऱ्या भक्तीनें त्याला भजल्यामुळे त्या दगडाला देवाची कळा येऊन तो दगड देव झाला. हें जें मिळणारें फळ तें त्या दगडाच्या प्रतिकाचें नसून त्या गुराख्यांच्या भावाचें आहे. सर्व कर्माचें फळ देणाऱ्या सर्वसाक्षी परमेश्वराची दृष्टी भक्तांच्या अंतर्दामां वसणाऱ्या भावाकडे असते. म्हणून तुम्हीं आम्हीं देखाव्यासाठीं दांभिकपणानें भक्ति न करतां खऱ्या भावानें करूं या; समर्थ श्रीसद्गुरु साईनाथ आपणाला त्यांच्याजवळ घेतलिलेच घेतिले हा विश्वास राखा. निःस्वार्थी, निरपेक्ष आणि सद्भावना बाळगून बाबांची,

परमेश्वराची सेवा करूं या परमेश्वर लांब नाही, बाबा लांब नाहीत. पांडवमाता कुंती जिच्याजवळ प्रत्यक्ष श्रीकृष्ण भगवान बोलत असत, तिला काय कमी होते ? पण तिने— ही सेवाघर्म श्रेष्ठ मानला आणि देवाजवळ मागणें काय मागितलें, आहे ठाऊक ? हत्ती, घोडे, दासदासी, पैसाअडका, राज्यधनसंपदा न मागतां—

॥ स्वघर्मफलनिर्दिष्टां यां यां योनिं व्रजाम्यहम् ॥

॥ तस्यां तस्यां हृषिकेश त्वयि भक्तिर्दृढाऽस्तुमे ॥

—पांडवगीता.

म्हणजे देवा, याच जन्मांत नव्हे पण जन्मोजन्मीं तुझी सेवा करण्याचा आशीर्वाद दे. आतां सांगा, संतजनहो, या माउलीला त्या ब्रह्मांडनायकाजवळ दुसरें कांहीं मागतां येत नव्हतें का ? पण देणारा दाता भेटला तरी मागणाराला बुद्धी असावी लागते. क्षमा करा, मायबाप; पण इथें मला एक सांगणेंच क्रमप्राप्त झालें आहे. आणि तें म्हणजे काय, तर आमच्या बाबांकडे येणारे भक्त व त्यांचे प्रकार. कांहीं असे असतात की, देव आहे, दर्शन घडावें. फक्त हाच उद्देश. कांहीं असे की, कांहीं तरी आपल्याकडून घडावें म्हणून येणारे. कांहीं, पुढचा पळतोय म्हणून स्वतः पळणारे. अर्थात विनाउद्देश. हा एक प्रकार. दुसरा प्रकार, निव्वळ स्वतःच्या नांवलौकिकासाठीं घडपडणारे; म्हणजे दांभिक भक्तीनें घडपडणारे. कित्येक, जन्माला आल्याचें कांहीं तरी सार्थक घडावें म्हणून घडपडणारे, तर कित्येक, बाबाकडून कांहीं मिळालें तर म्हणजे धनद्रव्य, पोरेंटोरें, गुरें-टोरें, गाडीघोडा वगैरे पहावें म्हणून. कांहीं आमच्यासारखे परिस्थितीनें गांजल्यावर, स्मशानवैराग्य न्यायानें, बाबा पुढें रडणारे. तर कित्येक निव्वळ बाबांच्या दरबारांत, अगर देवाच्या उत्सवांत जमणाऱ्या बायकांच्या घोळक्यांतून एखादीचे डोळे आपल्याकडे लागले तर पहाण्यासाठीं हा मार्ग धरतात. असे. सांगण्याचें तासर्थ हेंच की, या सगळ्या गोष्टी जेव्हां बाजूला सारून लीनतेनें परमेश्वरापुढें जाल तरच त्याची कृपा होण्याची शक्यता. तुम्हीं भक्तिबंधनांत गुंतल्यशिवाय त्याला तुमच्याकडे पहायला फुरसतच नाही. वासना, भावना गुंडाळून—

॥ इंद्रियाचा जय साधुनियां मन ॥

॥ निर्विषय कारण असे तेथें ॥

जेव्हां तुम्ही निर्विकार होणार तेव्हांच्या या गोष्टी.

संत जनहो, अतिशय कडक आहे बरें का हें व्रत ! अतिजड आहे बरें का हें भक्तीचें खूळ !!

याची जाणीव होऊनच की काय मायबाप संतसेना सांगताहेत की—

॥ असाल तेथें करा नामाचें चिंतन ॥

॥ याहुनी साधन आणिक नाही ॥

॥ सोडवील माझा भक्तांचा कैवारी ॥

॥ प्रतिशा निर्घारी केली आम्हीं ॥

हा आम्हां संसारी जनासाठी सांगितलेला सरळ आणि सोपा मार्ग; तर मग जर असे तर—

॥ अकें चेन्मधुविन्देत किमर्थं पर्वतं व्रजेत् ॥

जवळच बसल्या जागीच जर मध मिळेल तर मघाचें पोळें शोधण्यासाठी रानावनांत, डोंगरांत जाण्याचा खटाटोप कशाळा ?

॥ नलगे सायास जावें वनांतरा ॥

॥ सुखें येतों घरा नारायण ॥

प्रत्यक्ष परमात्मा नारायण तुमच्या भावबंधनांत गुंतल्यावर जिथें तुम्ही तिथें तो हमखास आहेच म्हणून समजा. म्हणून आमचे संतसेना म्हणतात—

॥ एका भावावांचोनी । देव जोडे ऐसा नाही ॥ ४० ॥

तेव्हां या सगळ्या गोष्टी जर घडवून आणायच्या असतील तर रस्त्यावर टांगलेल्या पाठ्याप्रमाणें मार्गदर्शन करणारे कोणी तरी हवेच.

गुरु म्हणतात तें हेंच बरें.

॥ जयासी वाटे देव पहावा । तेणें सद्गुरु करावा ॥

॥ सद्गुरुवीण देवाधिदेवा । पाविजेत नाही ॥

संत जनहो, काय सांगूं, काय बोलूं, अंतःकरण भरून येतें.

‘अविभक्तं विभक्तेषु’ या सात्विक ज्ञानदृष्टीनें सर्व धर्मातील ऐक्य ओखळून भक्तिमार्गातील खोट्या बंडाचा उच्छेद करणारे श्रीसंतसद्गुरु जर प्रथम कुठें उदयास आले किंवा त्यांनीं आपल्या मताचा योग्य व अधिकारी अनुयायी संच जर कुठें ठेवला, हें पाहूं गेल्यास, मायबाप, या आमच्या भरतभूमिकडेच बघावें लागेल; आणि त्यांतल्या त्यांत आमचा महाराष्ट्र. आमच्या महाराष्ट्रांनं आम्हांला जें कांहीं दिलें आहे, जें कांहीं देत आहे त्यापुढें इतर जग तुच्छ आहे. सहजसुलभतेनें ईश्वरभक्ति कशी करवी, अगदीं सोप्या पद्धतीनें श्रीहरीची प्राप्ती कशी करून घ्यावी याबद्दलचा मार्ग आम्हां महाराष्ट्रीयाना आमच्या संतविभूतींनीं अगदीं सुलभ करून दिला.

॥ मार्ग दाऊनी गेले आधीं । दयानिधी संत पुढें ॥

॥ त्याच पंथें चालों आतां । न पडे गुंता कोठें कांहीं ॥—निळोबा.

निळोबारायासारख्या संत विभूतीनें आपणांला एवढी ग्वाही दिली आहे. म्हणजे आपण जर खरोखर खऱ्या मनानें परमेश्वराची आवड घरीत असूं, तर आपण श्रीसद्गुरूला शरण जाऊंया. कारण—

॥ भगवत्प्राप्ति व्हावया कारण । ऐसे इच्छिती साधक जन ॥

॥ ऐसें श्रेष्ठ कोणतें साधन । तरी सत्संग तेणें घरावा ॥ १ ॥

॥ जयास वाटे देव पहावा । तेणें सद्गुरु करावा ॥

॥ सद्गुरुवीण देवाधिदेवा । पाविजेत नाही ॥ २ ॥

॥ तीर्थमें फल एक है । संत मिले फल चार ॥

॥ सद्गुरु मिले अनेक फल । कहे कबीर विचार ॥ ३ ॥

॥ गुरुचरणीं ठेविती भाव । आपोआप भेटे देव ॥

॥ म्हणूनि गुरुसीं भजावें । रुपध्यानासीं आणावें ॥ ४ ॥

॥ देव गुरुपार्शीं आहे । वारंवार सांगू काये ॥

॥ तुका म्हणे गुरुमजनीं । देव भेटे जनीं वर्नीं ॥

॥ श्रीगुरुच्या पार्शीं ठेवी तूं विश्वास । दासांचा तूं दास होई त्यांचा ॥

॥ राम परब्रह्म वासिष्ठा शरण । कृष्ण सांदिपनी गुरु केला ॥

॥ वाल्मीकी ऋषी नारद उपदेशी । त्रिभुवनीं घन्य वाल्या झाला ॥

॥ एकाजनार्दनी गुरु मज भेटला । मोकळा दाविला मार्ग तेणें ॥

श्रीसद्गुरुचा मोठेपणा इतका आहे, म्हणून भक्तजन हो, तुम्हीं करीत असलेलीं इतर वावडूक साधनें सोडा आणि सद्गुरुच्या चरणीं लीन व्हा. परमेश्वर नक्की भेटेल. मात्र तुमची भावना पाहिजे. मन ध्यान सर्वस्वीं तद्रूप झालें पाहिजे तरच फलप्राप्ति.

॥ यन्मनसा ध्यायति, तद्वाचा वदति, यद्वाचा वदति, तत्कर्मणा करोति ।

॥ यत्कर्मणा करोति, तदभिसंपद्यते ॥ (सत्यार्थ-प्रकाश, ईश्वर नाम व्याख्या)

म्हणजे, जीव मनानें ज्याचें ध्यान करतो, तें वाणीनें बोलतो; जसें वाणीनें बोलतो तसें कर्म करतो; आणि जसें कर्म करतो, तसें फल प्राप्त होतें.

एवढें सांगण्याचें कारण बाप हो, या भक्तिमाऊलीची, आमच्याच मायमाऊलीची कूस शिणवून जन्माला आलेले कांहीं मनुष्यप्राणी, विटंबना करीत आहेत, तिला अधर्मानें उपयोगांत आणून स्वतःचा चरितार्थ चालविताहेत. अगदीं कालचेंच खारचें उदाहरण घ्या. बुवा पकडले गेलेच ना अखेर. माहिमचे पळाले वसईला आणि गोरेगांवानें मौन पत्करलेलें आहे. मालाड पण हळू लागलें आहे. ईश्वराच्या घरचा न्यायच सत्य आणि नित्य असा आहे. अधर्म चालणार किती दिवस !

॥ नाधर्मश्रितो लोके सद्यः फलति गौरव । शनैरावर्तमानस्तु कर्तुर्मूलानि कृतति ।

॥ अधर्मेणैषते तावत्ततो भद्राणि पश्यति । ततः सपत्नाजयति समूलस्तु विनश्यति । (मनु)

म्हणजे अधर्म जो आहे तो दुःख दिल्याशिवाय रहात नाही. अधर्माचरणाचें फळ तात्काळच मिळतें असें नाही. माझा पांडुरंग, माझा साईनाथ, फारच लीलालाघवी आहेत; तुमच्याकडून घडली जणारी चूक अगर अधर्म, ते कांहीं काल सहन करतातच; आणि त्यामुळेंच अज्ञानी लोक अधर्म करण्यास भीत नाहीत. पण हें निश्चयानें जाणावें की, अधर्माचरण हळूहळू सर्व सुखांचा नाश करीत असतें. अधर्म करणारा मनुष्य प्रथमतः धर्ममर्यादा सोडून, मिथ्या भाषण, पाखंड वगैरे करून, बाह्य देखाव्याचें दुकान मांडून, घनघान्य, ऐश्वर्य, खानपान, वस्त्र, मानप्रतिष्ठा वगैरे वाढवून घेतो. पण खरें बाहेर पडायची वेळा येतेच येते. आणि मग तोंड घेऊन तरी जावें लागतें, अगर होत असलेली फजिती मुकाट्यानें सहन करावी लागते. म्हणजे याला कारण काय ? तर सद्भक्तीचा अभाव. परमेश्वराच्या भक्तीबद्दल खरी आस्था, खरी कळकळ नसून, फक्त

पैसा व मोटेपणा यांच्या मार्गे लागणारे हे अधर्मी लोक, भोळ्या भावळ्या भाविकांची दिशाभूल करतात, आणि संतांचे कीर्तन, विद्वानांचे प्रवचन वगैरे भक्तीच्या मार्गाला तिलांजळी देऊन सिनेमानटांचा सत्कार व नर्तीचे नर्तन असले कार्यक्रम त्यांच्यापुढे ठेवतात. पण अशा अधर्मी लोकांकरतां महाराजांनीं एका ठिकाणीं म्हटलें आहे—

॥ जयासी नावडे हरिनाम कीर्तन । आणिक नर्तन वैष्णवांचें ॥

॥ सत्य त्याच वेळे घडला व्यभिचार । मातेशीं व्यवहार अंत्यजाचा ॥

असो. सांगण्याचें तात्पर्य एकच कीं, बाबांच्या नांवाचें, परमेश्वराच्या नांवाचें कातडें पांघरूण, दांभिकपणानें भक्तीची चेष्टा न मांडतां, खऱ्या कळकळीनें, खऱ्या अंतःकरणानें ॥ मार्ग दाऊनी गेले आर्धी । दयानिधी संत पुढें ॥ संतांनीं घालून दिलेल्या मार्गानेंच जाऊं या, त्यांतच सारें कांहीं आहे व मिळेल.

॥ भगवत्प्राप्ति व्हावया कारण । ऐसे इच्छिती साधक जन ॥

॥ ऐसें श्रेष्ठ कोणतें साधन । तरी सत्संग तेणें धरावा ॥

सत्संग तरी उगाच लाभेल का ? साधुसमागम तरी उगीच मिळेल का ?

नाहीं बरें, उगीच सहज मिळण्याइतकी ही गोष्ट सवंग नाहीं बरें !

॥ रवि रश्मीघरून, गगना जाऊं येईल, परी साधू न भेटेल भावाविण ॥ भावाशिवाय जिथें साधू भेटणे अशक्य, तिथें देवाची भेट कशी व्हावी ! रस्तोरस्ती, गल्लीबोळांमधून, अगर देवळाच्या आसपास तांबडें फुटल्यापासून संध्याकाळीं पुन्हां पाण्यांत बुडेर्यंत, बेंबीच्या देठांपासून, देवाच्या नांवानें ओरडणाऱ्या बुवाची—अगर भिकान्याची म्हणा हवें तर—देवाच्या दरबारीं, मोक्षांत खानगी व्हायला हवी, पण तसें न होतां, वर्षानुवर्षे त्याच्या कपाळींची भीक आणि ओरडणें सुटत नाहीं. आणि जीव जातां जातां मुलाच्या मिष्टानें नारायणाचें नांव घेणारा अजामिळ मुक्त होतो. असें कां व्हावें ? याला कारण—भाव म्हणून संतसेना म्हणतात— “एका भावावांचोनी कांहीं । देव जोडे ऐसा नाहीं ॥ यासाठीं परमेश्वराच्या ठिकाणीं भाव रहावा अशी इच्छा असेल, त्यानें पाहिल्यानें सद्गुरुचरण घरावें; निरपेक्ष, निःस्वार्थी, निहंतुकपणानें, एकभावानें, एकदिलानें, त्याची सेवा करावी यापेक्षां सोपा आणि सुलभ उपाय नाहीं बरें ! या भक्तीनें खुद्द परमेश्वर गीतेच्या अठराव्या अध्यायांतील पंचावनाच्या ओवीत सांगतात— “भक्त्या मामाभिजानाति यावान्यचास्मि तत्त्वतः । ततो मां तत्त्वतो ज्ञात्वा विशते तदनंतरम् ॥ ”

तात्पर्य काय परमेश्वराचें ज्ञान करून ध्यायचें असेल तर बुद्धि श्रद्धायुक्त घडली पाहिजे. आणि अशा बुद्धीनें, अशा भावानें सत्पुरुषाची, ज्ञानाची, सद्गुरूची सेवा घडली पाहिजे. नाहीं तर सारें फुकट. दोन वेळां स्नान करून, अंगाला भस्म माखून, गळ्यांत माळ घालून देवाची पूजाअर्चा केली, ज्ञानेश्वरी—भागवताचीं दासबोधार्चीं पारायणें केलीं, उपासतापास केले, म्हणजे थोडक्यांतबोलायचें तर इंद्रजीत ज्यालामाशिनवर्क म्हणजे यंत्र कसें एकदां गति दिल्यानंतर बंद करीपर्यंत चालूं रहातें, त्याप्रमाणें या साधकाच्या या अशा सर्व क्रिया दांभिकपणामध्यें मोडतात. यांत परमेश्वराला जें पाहिजे नेमकें तेवढेंच नाहीं.

माझ्या माहितीचे एक डॉक्टर आहेत, ते भक्ति करतांना लोकांना दिसतील, उत्सव साजरे करतांना दिसतील, बहुरुप्याप्रमाणे सोंगे घेऊन कीर्तन करतांना दिसतील, स्वतःच्या कीर्तनाच्या गुपचूप जाहिराती करतांनाही कांहीं मोजक्या लोकांना दिसतील, गांठीला बांधून आणलेला पूर्वपुण्याचा ठेवा अजून शिष्टक असल्यामुळे पैसा भरपूर आणि दारी मोटार त्याच्या जोरावर त्यांना हवे तें करतां येतें.

आणि म्हणूनच वर लिहिलेल्या सर्व उजेडांतल्या गोष्टी त्यांना जशा करतां येतात, तशा काळोखांतीलही कित्येक गोष्टी ते आपल्या कल्पनेप्रमाणे गुपचूप करतात. त्यांना चाटतें कीं, हें कोण पहाणार ? कुणाला समजणार हें ? पण हिरण्यकश्यपूनें लाथ मारतांच निर्जीव वाटणाऱ्या लांकडाच्या खांबांतून परमेश्वर बाहेर पडले हा दाखला डॉक्टर इतरांकरतां कीर्तनांतून देतात आणि स्वतःच्यासाठीं सवलतीनें विसरतात. जळीं, स्थळीं, काष्टीं, पाषाणीं, इतकेंच नव्हे तर “सकल चराचर व्यापुनीयां जो दशांगुलें उरला ॥” त्या परमेश्वराला हें सहन न होऊन डॉक्टराला त्यानें उघड्यावर टाकला. अपील नाही. झाला डाक्टरांचा गाजावाजा.

संत मायबाप, हें लिहिण्यांत कुणाच्या उखाळ्यापाखाळ्या काढायचा माझा उद्देश नाही. जो उद्देश आहे तो इतकाच कीं, या अशा दांभिक लोकांच्या स्वैराचारी वर्तनामुळे भोळ्या भाबड्या माणसांची देवधर्मावरची श्रद्धा डळमळीत झाली. आणि खऱ्या भक्तिवान् श्रद्धावान माणसांची-संतसाधूंची टवाळी होऊं लागली, कुचेष्टा होऊं लागली, होतां होतां परमेश्वर हें निव्वळ काल्पनिक थोतांड आहे, त्या बुजगावण्याला भिण्यांत अर्थ नाही असें समजून त्याप्रमाणे वागण्यांत, अभक्ष्य भक्षण, स्वैराचार वगैरे करण्यांत माणसांनीं पुढची मजल गांठली. कै० गु० राम गणेश गडकऱ्यांचा वृंदावन परमेश्वर म्हणजे काय ? तें स्पष्टच सांगतो.

हें एवढें कशामुळे झालें. खिळ्यासाठीं घोडेस्वार मेला म्हणजे डॉक्टरसारख्या दांभिक माणसांच्यामुळे इतर भोळ्याभाबड्या जनांनीं प्रत्यक्ष परमेश्वराच्या अस्तित्वाबद्दल शंका घ्यावी. असो. सांगण्याचें तात्पर्य हें कीं, अशा दांभिकपणानें परमेश्वराची सेवा न करतां खऱ्या अंतःकरणानें, खऱ्या भावानें करा. प्रल्हादासाठीं खांबांतून बाहेर पडणारा परमेश्वर तुम्हां आम्हां सर्वांबरोबर असून, आपल्याकडून होणाऱ्या प्रत्येक हालचालीकडे त्याचें पूर्ण लक्ष्य असतें. अध्यात्मविषयक बाबतींत बोलण्याची माझी पात्रता नाही, आणि ती कदाकाळीं येईल अशी माझी भक्ति पण नाही; कुटुंबांतील किडा झाल्यामुळे सेवाही होत नाही. असो. मात्र श्री. निरोखेकरांनीं श्री संत योगी गजानन महाराजांबद्दल लिहिलेल्या आत्मप्रभा नांवांच्या ग्रंथांत लिहिलें आहे तें देतो, आणि परमेश्वराचें अस्तित्व जगांतच नव्हे तर आपणांतही आहे हें आपणाला पटवून घेतां आलें तर पहाण्याची कामगिरी तुम्हांवरच सोंपवितों.

सायकलचा ट्युब, रबरी चेंडू, फूटबॉल वगैरेमध्ये असलेली हवा घालविण्यास टांचणीनें पाडलेले वारिक छिद्रसुद्धां पुरे होतें, पण आपल्या देहाला नव दरवाजे म्हणजे छिद्रे असतांना सुद्धां आंत खेळणारा वारा फुस्त करून जात नाही, काय बरें असावें हें ?

असो. संत मायबाप, अतिशयोक्तीचें बोलणें नव्हे बरें, जें कांहीं मनाला वाटलें, बुद्धीला पटलें ते तुम्हांपुढें बडबडलों.

हें बडबडणें सुद्धां माझे नव्हेच. “ बोलविता घनी ” आपणांला ठाऊक आहेच. तेव्हां संत सेना जें “ एका भावावांचोनी कांहीं, देव जोडे ऐसा नाही ” सांगतात तें माझे मायबाप तुम्हीं आचरणांत आणा, इतर कांहीं जवळ केलेलें असेल तर झटकन झाडून मोकळें व्हा—आणि मग “ तुका म्हणे वसे भक्तभाव । तेथें नांदे देव संदेह नाही ” असो.

“ शेवटीं पायांच्या प्रसादें । कांहीं बोललों विनोदें ॥ १ ॥

॥ मज क्षमा करणें संतीं । नव्हे अंगभूत युक्ति ॥ २ ॥

॥ नव्हे हा उपदेश । तुमचें बडबडलों शेष ॥ ३ ॥

॥ तुमचे कृपेचें पोसणें । जन्मोजन्मीं तुका म्हणे ॥ ४ ॥

असो. ज्या बाबांच्या कृपेमुळें मला एवढें लिहितां आलें, त्यांच्या चरणीं हा देह विनम्र करून इथेंच आटोपतें घेतों.

॥ साईनाथ गुरु माझे आई । मजला ठाव द्यावा पार्यीं ॥

॥ साईनाथ गुरु माझे आई । मजला ठाव द्यावा पार्यीं ॥

विठ्ठल, विठ्ठल, विठ्ठल, विठ्ठल, विठ्ठल, विठ्ठल.

पुंडलिकवरदे हरि विठ्ठल । श्रीज्ञानदेव तुकाराम

पंढरीनाथ महाराजा की जय ॥

सच्चिदनंदा श्रीसद्गुरु साईनाथ महाराज की जय.

—बाबांचा वाच्या

—: शिर्डी-वृत्त :-

माहे सप्टेंबर १९५०

बाहेरगांवचा व आजूबाजूचा पुष्कळ भक्तगण या महिन्यांत श्रींच्या दर्शनासाठीं येऊन गेला—कपडे व सोन्याचांदीचे जिन्नस २० भक्तांकडून देणगी दाखल आले.

धर्मकृत्यः—अभिषेक, आर्चन, लघुरुद्र, पूजा, आरती, नैवेद्य, ब्राह्मण सुवासिनी भोजन व अन्नदान वगैरे धर्मकृत्यें नेहमीप्रमाणें झालीं. तीन भक्तांनीं मंदिरांत श्री सत्यनारायणाच्या पूजा घातल्या.

कीर्तन—संस्थान गवई यांचीं ६ कीर्तनें या महिन्यांत झालीं. १ गोकुळअष्टमी—कृष्णजन्म, २ गोकुळअष्टमी—काला, ३ श्रावण व॥११, ४ अहिल्याबाई पुण्यतिथी, ५ गणेशचतुर्थी, ६ भाद्रपद शु. ११. बाहेरगांवचे श्री. ह. भ. प. गोपीचंदबुवा बोरकर, श्रीमती गंगाबाई देशमुख, नाशिक व श्री. ह. भ. प. स्वामी बाजीराव पाटील जाधव यांची श्री मंदिरांत कीर्तनें झालीं.

नवल विशेष—श्रीकृष्णाष्टमीनिमित्त श्रीच्या रथाची मिरवणूक व गोपाळकाला झाला. श्री. पनवेलकर भजन मंडळींनी संगीत भजनाचा कार्यक्रम केला. श्री. पिरोजबाई दस्तुर, मुंबई यांनी श्रीपुढें संगीत भजन-गायन केलें. श्री. पुंडलिक सुपे, रहाता-सनई वादन; सभामंडपाचें बांधकाम चालू आहे. हवामान उत्तम आहे.

माहे आक्टोबर १९५०

श्रीसाईबाबांच्या दर्शनास या महिन्यांत बाहेरगांवचे बरेच भक्त आले होते. पुण्यातिथीचा उत्सव या महिन्यांत असल्याने भक्तांची तर विशेष गर्दी झाली होती. या महिन्यांत सोन्या-चांदीचे व कापडाचे जिनस मिळून एकूण ५१ भक्तांकडून देणग्या आल्या.

धर्मकृत्य—अभिषेक, अर्चन, पूजा, लघुरुद्र, नैवेद्य, आरती, ब्राह्मण सुवासिनी भोजन व अन्नदान वगैरे विधि संस्थानतर्फे रोज योग्य तऱ्हेने केलें जात होतें. दोन-तीन भक्तांनी मंदिरांत श्री सत्यनारायणाच्या पूजा घातल्या.

कीर्तन—संस्थान गवई यांचीं दोन कीर्तनें झालीं. १ भाद्रपद व॥११ व २ श्री पुण्यातिथी काला. बाहेरगांवचे कीर्तनकार ह. म. प. भास्करबुवा [नाशिक], ह. म. प. श्री. बा. देव [ठाणे], ह. म. प. डॉ. बी. के. नाडकर्णी [मुंबई]; श्री. डॉ. के. म. गव्हाणकर, [कुर्ला]; श्री. ह. म. प. सदाशिव कृष्ण पुराणिक, [आळंदीकर] इत्यादि भक्तांचीं श्रीमंदिरांत कीर्तनें झालीं.

नवलविशेष—श्री. डॉ. स. वा. भट, पुणे [गायन]; श्री. बा. मा. लोंढे, नाशिक [संगीत भजन]; श्री. द. ना. सिन्नरकर, नाशिक [संगीत भजन]; सौ. नारंगी-बाई साळगांवकर, मुंबई [गायन]; श्री. राममोहन शुक्ला मुंबई [गायन]; श्री. उमा-प्रसाद साकोरी, [भजन], या भक्तमंडळीने श्रीपुढें हजेरी देऊन श्रीसह जमलेल्या भक्तगणांचे मनोरंजन केलें. सभामंडप बांधकाम चालू आहे. हवापाणी उत्तम आहे.

श्री पुण्यातिथि उत्सव

आधुनिक संतशिरोमणी श्री सच्चिदानंद सद्गुरु साईनाथ महाराज, संस्थान शिर्डी, ता. कोपरगांव, जि. अहमदनगर, यांचा पुण्यातिथि उत्सव आश्विन शु.॥ १० शके १८७२ शुक्रवार ता. २०-१०-१९५० पासून तीन दिवस शिर्डी येथे झाला. ता. २२-१०-१९५० रोजी गोपाळकाला होऊन उत्सव समाप्त झाला.

— उत्सवाचा कार्यक्रम —

शुक्रवार ता. २०-१०-१९५०.

नित्य कार्यक्रमाव्यतिरिक्त गांवांतून सकाळीं भिक्षा-मिरवणूक निघाली होती. समाधीस भक्तांकडून पूजा वगैरे झाल्यानंतर मंगलस्नान घालण्यांत आलें. नंतर महापूजा व तीर्थप्रसाद झाला. संध्याकाळीं सीमोल्लंघनाचा कार्यक्रम होऊन रात्रौ रथाची मिरवणूक काढण्यांत आली व नंतर कीर्तन झाल्यावर शेजारती करण्यांत आली.

शनिवार ता. २१-१०-५०.

नित्य कार्यक्रमाव्यतिरिक्त श्रीचे समाधीस भक्तगणांकडून पूजा वगैरे करण्यांत आल्यानंतर गांवांतून भिक्षा-मिरवणूक काढली. नंतर समाधीचे मंगल स्नान झाल्यावर पुष्पार्पण, वस्त्रार्पण करण्यांत आले.

दुपारीं श्रीचे चरित्रावर ह. भ. प. श्री. बा. देव, सु. ठाणें सन्माननीय ट्रस्टी श्री साई संस्थान यांचें कीर्तन झालें. आराधनाविधीनंतर महापूजा आरती झाली व तीर्थप्रसाद देण्यांत आला. संध्याकाळीं ४ ते ७ श्रींच्या जुन्या कपड्यांचा लिलाव करण्यांत आला. रात्रौ श्रीचे पालखीची गांवांतून मिरवणूक काढण्यांत आली. त्यावेळीं गाड व नकल करून दाखविण्यांत आल्या. नंतर शिरडी येथील श्रीसाईनाथ दिग्वीजय मंडळीनें " लक्षाधीश " या नाटकाचा प्रयोग करून दाखविला. नंतर रात्रभर श्रीमंदिरांत संगीत भजन, बांसरी, गायन सनईवादन करण्यांत आले.

रविवार ता. २२-१०-१९५०.

नित्य कार्यक्रमाव्यतिरिक्त सकाळीं भक्तांकडून श्रीचे समाधीस पूजा करवून घेतल्यावर समाधीस मंगलस्नान घालण्यांत आले. चि. अनिलकुमार ज. मोहिले, मुंबई यांनीं जलतरंग, तबला वगैरे संगीत कार्यक्रम करून दाखविले. नंतर कालाकीर्तन होऊन दहीहंडी फोडण्यांत आली, व महापूजा वगैरे होऊन तीर्थ-प्रसाद वांटण्यांत आला व उत्सव समाप्त झाला. संध्याकाळीं श्रींच्या जुन्या कपड्यांचा लिलाव करण्यांत आला. रात्रौ गांवांतील हौशी मंडळींनीं ' पिंगला ' नाट्यप्रयोग करून दाखविला. तसेंच दुसरे दिवशीं मुंबईचे डॉ. नाडकर्णी यांनीं ' संत कबीर ' कीर्तनरूपि नाट्यप्रयोग करून दाखविला. अशा तऱ्हेचा प्रयोग नवीनच आहे. नुसत्या कीर्तनांत लोकांस गोडी वाटत नाही. कीर्तनाची आवड उत्पन्न करण्यास असले नाट्यप्रयोग फारच उपयोगी पडतील.

कोजागिरी दिवशीं रात्रौ डॉ. गव्हाणकर यांचें कीर्तन, अभिषेक पूजा. श्री. द. व. राणे संस्थानचे स. चिटणीस यांचे हस्तें चंद्रपूजा, अभिषेक पूजा होऊन सर्व मंडळीस दूध प्रसाद देण्यांत आला. नंतर कुल्यांचे साई भक्त डॉ. गव्हाणकर, श्री. हडकर, श्री. सामंत, श्री. वालावलकर, वगैरे मंडळींनीं रात्रभर भजन वगैरे कार्यक्रम करून जागर केला.

यंदाच्या उत्सवांत खालील कलाकार मंडळींनीं भाग घेतला होता.

श्री. वसंत शामराव बोरकर, मुंबई	बांसरी वादन
„ अनिल कुमार मोहिले „	जलतरंग
„ गजानन पांडित, गवई	गायन
„ दामूअण्णा बेलापूरकर	सनई-वादन
„ रंगनाथ शिंपी	तबला
„ हरी शिंपी	गायन
कु. कृष्णाबाई घुरंधर, मुंबई	गायन
श्री. डॉ. गव्हाणकर, कुर्ला	कीर्तन

॥ स. गो. हडकर,	सुबई	गायन
॥ नरसिंह सामंत,	॥	तबला
॥ कृष्णराव वाघ,	॥	भजन
॥ एस्. जी. वालावलकर	॥	तबला
॥ सदाशिव पुराणिक	॥	कीर्तन
॥ शंकरराव रहातकर	॥	सनईवादन
॥ चव्हाण,	॥	नकल व भजन
॥ डॉ. नाडकर्णी	॥	कीर्तनरूप नाट्यप्रयोग
॥ पठाणमाई, शिरडी		‘पिंगला’ नाट्यप्रयोग
॥ मधुकर		‘लक्षाधीश’ नाट्यप्रयोग
॥ दाजीबा परब.		} नाट्यछटा
॥ बाबासाहेब नाईक		

उत्सवास संस्थानचे चिटणीस व खजिनदार, ट्रस्टी वगैरे मंडळींनी स्वतः हजर राहून देखरेख केली. अशा रीतीने उत्सव उत्तम प्रकारे पार पडला.

माहे नोव्हेंबर १९५०

भक्तांची श्रीच्या दर्शनासाठी ये-जा या महिन्यांत वाढलेलीच होती. या महिन्यांत ३७ भक्तांकडून श्री संस्थानास कपड्यांच्या, सोन्याचांदीच्या वगैरे वस्तु आल्या आहेत.

धर्मकृत्ये—अभिषेक, पूजा, आरती, लघुद्वार, ब्राह्मण—सुवासिनी भोजन, नैवेद्य अन्नदान वगैरे विधी नेहमीप्रमाणे करण्यांत येत होते.

कीर्तन—संस्थान गवयी यांची आश्विन वा। ११ व कार्तिक शु. ११ अशा दोन कीर्तने झाली.

नवल विशेष—दिपवाळीनिमित्त समाधीस मंगलस्नान, श्री लक्ष्मीपूजन, दिपोत्सव, शोभेची दारू व संस्थान नोकर-सेवेकरी यांस चहा-फराळ देण्यांत आला. कार्तिक शु. ११ निमित्त समाधीस मंगलस्नान झाले व गांवांतून पालखीची मिरवणूक काढली व कीर्तन झाले.

श्री. गणपतराव सुबे पुणे शाहीर, श्री. रामचंद्र सावंत, श्री. नेमिनाथ दांड, श्री. रंगनाथ यादव, श्री. जनार्दन करंडे यांनी पोवाडे-गायन उत्तम केले.

श्री. पंढरीनाथ रा. गुर्जर, पुणे संगीत भजन, श्री. मेनका शिरोडकर, गायन व वसंत शिरोडकर-तबला, श्री. सखाराम अप्पा-हार्मोनियम अशी हजेरी दिली.

श्री. गोविंदबुवांनी एकतारीकर भजनाची हजेरी दिली. श्री. जगन्नाथबुवा पंडित यांनी गायन व श्री. पंडित भाग्य रेड्डी भोळाराम-कवाली भजन. श्री. लक्ष्मण बांगडे कर्जत यांनी संगीत भजन.

सभामंडपाचे काम चालू आहे. हवापाणी उत्तम आहे.

सेक्रेटरी, श्री साई संस्थान.

कै. गोविंद विनायक वाड यांचे

अल्प चरित्र

कै. गोविंद विनायक वाड यांचा जन्म १८९३ साली कुलाबा जिल्ह्यांतील तळें मुक्कामी झाला. प्राथमिक शिक्षण कोंकणांतच झालें. त्यांची थोरली वहीण पश्चिम खानदेशांत होती म्हणून ते तिच्याकडे घुळ्याला गेले. तेथें दुय्यम शिक्षण संपल्यानंतर नोकरीसाठी ते मुंबईस आले. वयाच्या १९ व्या वर्षी डहाणूचे कंत्राटदार कै. जनार्दन घोंडो करंदीकर यांच्या ज्येष्ठ सुलीबरोबर त्यांचा विवाह झाला. नोकरीसाठी ते आसाम ओरिसामध्ये होते. तेथून दीड-दोन वर्षांनी मुंबईस आले. तेथें तीन ते चार वर्षे राहिल्यानंतर त्यांची सुसावळला बदली झाली.

आमचे वडील, हे त्यांच्या तरुणपणी फार नास्तिक होते, विशेषतः साधुमहाराजांवर अजिबात विश्वास नसे. आणि त्यांना जर कोणी अमुक हे महाराज चांगले आहेत, तुम्हीं तेथें जरूर जा वगैरे सांगितलें तर ते तो विषय पार उडवून लावीत. माझे आईचे वडील हे एक निस्पृह साईभक्त होते. ते शिरडीस जात असत. श्री साईबाबा प्रत्यक्ष असतांना माझे आजोबा आमच्या काकांना तेथें त्यांच्या दर्शनाला चलण्यासाठी पुष्कळ आमंत्रण करीत असत. परंतु श्रीसाईबाबा फकिराचा वेष घालीत, मशिदींत रहात वगैरे गोष्टींनी श्रीसाईबाबाविषयींचें आकर्षण त्यांच्या तरुण बुद्धीला होत नसे व ते म्हणायचे कीं “जर हे हिंदूंचे देव आहेत तर ते मुसलमानांच्या मशिदींत राहतात. ‘अल्ला सबका ठीक करेगा’ असें म्हणतात. म्हणजे मग ते हिंदूंचे देव कसे ? म्हणून तर मी असल्या महाराजांच्या पाया पडण्यास अजिबात जाणार नाहीं.” अन् काय योग, श्रीसाईबाबा ह्यात असेपर्यंत ते त्यांच्या दर्शनाला सुळीच गेले नाहीत.

कै. ति. काका असें म्हणून जरी त्यांच्या दर्शनाला गेले नाहीत तरी श्रीसाईबाबा त्यांना तसें भोक्ळें थोडेच सोडणार होते ! पण देव कांहीं उगीच दृष्टांत देत नाही, जणू काय तो योग्य संधीची वाटच पहात असतो. माझ्या सर्वांत थोरल्या भावाच्या वेळेस आमच्या आईला त्रास होऊं लागला. आमच्या आईच्या माहिरीं सर्वजण साईभक्त असल्यानें तिनें सहाजिकच साईबाबांचा घांवा केला. माझे वडील त्या रात्री फार काळजीत होते. परंतु बाबांनी योग्य मोकळी साधून, त्यांना दृष्टांत देऊन काळजीतून मुक्त केलें. आतां साईबाबांच्या प्रभावशक्तीबद्दल आश्चर्य वाहू लागलें व त्यांच्या संपूर्ण देवपणाबद्दल खात्री झाली व त्यांनी त्या घटनेनंतर श्रीसाईबाबांच्या दर्शनाला शिर्डीस जाण्याचें ठरविलें व रामनवमीला दर्शनाला गेलेही; परंतु श्रीसाईबाबा नुकतेच समाधिस्त झाले होते त्यामुळें त्यांना श्री बाबांच्या प्रत्यक्ष दर्शनाचा लाभ मिळाला नाही. परंतु त्या वेळेपासून ते वर्षांतून दोनदां व जमल्यास तीनदांही उत्सवास जाऊं लागले व आमच्या घरांत रोज पूजा होऊं लागली.

आम्ही १९३९ साली मद्रासला जाण्याचें ठरविलें, सर्व तयारी झाली. गुन्वारी सकाळीं कै. ति. काका कामावर जाण्यासाठी निघाले असतांना घरापासून थोड्याच

अंतरावर दोन कुऱ्यांनी त्यांच्या सायकलला टोकर दिली व ते खाली पडले. या अपघातांत त्यांच्या मांडीचें हाड मोडलें व त्यांना दवाखान्यांत ठेवण्यांत आलें. दिवाळी ५-६ दिवसांत येऊन टेपली होती. ति. काका दवाखान्यांत होते व आम्हीं सर्व मुलें लहान व अज्ञाण होतों त्यामुलें आईचें मन द्विधा होऊं लागलें व ती सारखी काळजी करीत असे. रोज नियमानें पूजा-आरती चालू असायचीच. धनत्रयोदशीच्या पहाटेला श्री. साईबाबा कै. ति. सौ. आईच्या स्वप्नांत आले. आईनें प्रथम त्यांना ओळखलें नाहीं, परंतु बाबांनीं पूर्वीच्या दृष्टांताची आठवण देऊन ओळख पटवून दिली व “बाई, कांहीं काळजी करूं नकोस, मालक आज घरी येतील” असें सांगितलें. कै. काफांनाही दवाखान्यांत पडून रहाण्याचा अतिशय कंटाळा आला होता. कै. आईनें त्यांना ही हकिगत सांगितल्यावर त्यांनीं सहजच मोठ्या डॉक्टरनां घरी जाण्याविषयीं सकाळीं विचारलें असतां त्यांनीं त्यांना थोडेंचें चालून दाखविल्यानंतर डॉ. नीं त्यांना एकदम घरीं जाण्यास परवानगी दिली. ते धनत्रयोदशीच्या दिवशीं दुपारीच घरीं आले; त्यामुळे आईची काळजी दूर झाली.

मद्रासला जाण्याचे वेळीं असा घोंटाळा झाला म्हणून ते नेहमीं साईबाबांच्या इच्छेप्रमाणें करण्याचा प्रयत्न करीत. १९४२ सालीं आम्हीं दरवर्षीच्या नियमाप्रमाणें दिवाळींतच द्वारकेला जायचें ठरविलें. साईबाबांस चिठ्या टाकून द्वारकेलाच जाण्या-विषयीं संमती मिळाली म्हणून आम्हीं घरांतील सर्व मंडळी व माझे थोरले मामा ति. रामभाऊ करंदीकर यांच्यासह द्वारकेच्या प्रवासास निघालों. द्वारकेपर्यंतचा प्रवास अत्यंत सुखदायक झाला. परंतु इतके लांब आलों आहोंतच तर गिरनारचा भागही जातां जातां पहावा असें मनांत आलें व त्याप्रमाणें सर्व व्यवस्था केलीही. पण तसें कसें होईल; कारण त्यांत श्रीसाईबाबांची आज्ञा मोडल्यासारखें झालें असतें म्हणूनच कीं काय कुणास ठाऊक प्रथम माझे वडील बाह्यरियानें आजारी पडले. तेव्हां दोन-चार दिवस वाट पाहून जाऊं असें ठरविलें. परंतु काय योग कीं आमचे मामासुद्धां आजारी पडले व आम्हांला सर्व बेत रहींत करवा लागला व बाबांनीं सांगितल्याप्रमाणें फक्त द्वारकेचाच प्रवास करून घरीं परत यावें लागलें.

वेळोवेळीं श्रीसाईबाबा त्यांची संकटांतून मुक्तता करीत असल्यानें त्यांची साई-बाबांवर दृढ भक्ति जडत चालली. दररोज आमच्याकडे न चुकतां आरती होत असे. एकदां काय झालें, त्यांच्या सरकारी कामांत कांहीं तरी घोंटाळा झाला. त्यांत काफांची कांहींच चूक नव्हती. परंतु ऑफीसमधील ते एक जबाबदार व्यक्ती असल्यानें त्यांना सारखी काळजी वाटत असे. रात्रदिवस त्यांना शोंप नसे. नित्यनियमाप्रमाणें पूजा आरती वगैरे चालू होतीच शिवाय ते बाबांचें एकसारखें नामस्मरण करीत. एक दिवस बाबा स्वप्नांत आले व “वेदा कांहीं काळजी करूं नकोस” असें सांगितलें. अन् काय चमत्कार. त्याचा निकाल काफांच्या बाजूनें लागला व त्यांना बाबांनीं संकटमुक्त केलें. पुढें एकदां गंमत झाली. माझा थोरला भाऊ मॅट्रिकच्या परिक्षेस बसला. त्याला त्याच्या

यशाबद्दल खात्री नव्हती म्हणून बडिलांना फार काळजी वाटत असे. परंतु निकाल लागण्याच्या आदल्या रात्रीला बाबांनीं दृष्टांत दिला व तुझा मुलगा पास झाला आहे तेव्हां माझी दाखिणा काढ असें सांगितलें. अन् काय मजा तो खरोखरीच यशस्वी झाला. मग पुढें त्याला त्यांनीं आपल्याबरोबर शिरडीस नेलें व तेथें त्याच्या हातून सत्य-नारायण कराविला व त्यास संस्थानचा सभासद केला.

त्यांना सकाळीं ९॥ वाजतां ऑफिसांत जावें लागत असे म्हणून ते सकाळीं लौकर उठून स्नान आटोपून संध्या, पूजा करित. नंतर श्री साई सच्चरित्राचा एक अध्याय न चुकतां वाचता व मगच ते जेवत. संध्याकाळीं ऑफिसांतून आल्यानंतर थोडा वेळ विश्रांति घेतल्यावर आम्हीं सर्वजण बाबांची आरती करित होतो. बहुतेक दर गुरुवारी बाबांचें भजन होत असे. शिवाय एकादशीसारख्या पुण्य दिवशीं सुद्धां भजन करित. आम्हांला बाबांच्या भक्तीची गोडी लागवी म्हणून ते आम्हांला अभ्यास बाजूला ठेवावयास लावून भजनास बसवीत.

त्यांचा स्वभाव फार प्रेमळ होता. काम करण्याची चिकाटी फार दांडगी होती. एकदां हातीं घेतलेलें काम पुरें केल्याशिवाय ते जेवत अगर झोंपत नसत. मुसाचळेस न चुकतां पार पडत असत, नाशिकला आल्यावर घंटाच्या निमित्तानें सर्व गोष्टींसच उशीर होऊ लागला. व त्यामुळें आईवाडिलांच्या दोषांच्याही तब्येती चांगल्या रहात नसत. १९४९ सालीं मे महिन्यांत माझी आई अंधरुणाला लिळली. व ३-४ महिन्यांच्या आजारांनंतर आश्विन वद्य सप्तमीला गुरुवारी रात्री १०॥ वाजतां ती श्री साईचरणीं लीन झाली. आईच्या निघनानें त्यांना जबरदस्त धक्का बसून त्यांच्या मनावर परिणाम झाला व त्यांना हृदयाचा विकार जडला. आईच्या नंतर बरोबर चार महिने तेरा दिवसांनीं २६ फेब्रुवारी संध्याकाळीं ६॥ वाजतां श्री साईचरणीं विलीन झाले. सहा महिन्यांच्या आंत आई व वडील दोघेही ईश्वरचरणीं लीन झाल्यानें आम्हीं मुलें आतां पोर्कें झालों आहोंत. बाबांनीं त्यांना वेळोवेळीं संकटमुक्त केलें त्याप्रमाणें बाबांची आमच्या-वरही अशीच सदोदित कृपा राहो अशी साईचरणीं प्रार्थना करतें. ईश्वर त्यांच्या आम्त्यास चिरंशंती देवो.

कु. विमल गोविंद वाड

तुषार ’

सत्व म्हणजे असणारें, कधीही नाहीसिं न होणारें, तिन्हीत्रिकाल अबाधित रहाणारें तें.

× × × ×

मनुष्याचीं इंद्रियें त्याला नेहमीं पशुप्रमाणें वागण्यास सांगत असतात. आणि त्याची बुद्धि त्याला उलट खेंचित्त असते.

× × × ×

अस्वील मानव जातीवर प्रेम ठेवून सदैव सर्व लोकांच्या कल्याणासाठीं झटणें यासच मानव धर्म म्हणतात.

× × × ×

इंद्रियांच्या व मनान्या वृत्ति मारण्याच्या भरीस न पडतां, सदर वृत्ति आपल्या फायद्याच्या होण्यास इंद्रियें व मन आपल्या ताब्यांत ठेवा.

× × × ×

परार्थ हाच ज्याचा स्वार्थ झाला तोच सर्व सत्पुरुषांत श्रेष्ठ होय.

× × × ×

मनुष्याची सुखाविषयिक इच्छेची हांव नेहमींच एक पाऊल पुढें असल्यामुळें त्याच्या कपाळीचें दुःख कधींच सुटत नाहीं.

× × × ×

कुणालाही नेहमींच सुख किंवा नेहमींच दुःख अशी स्थिति घेत नसून सुखदुःखाची दशा चाक्राच्या घावेप्रमाणें एकसारखी खालीं—वर होत असते.

× × × ×

मनुष्याचीं अशुभ कर्में तीन प्रकारचीं. कायिक, वाचिक व मानसिक.

कायिकः—शिंदळकी, हिंसा व चोरी. ही तीन कायिक.

वाचिकः—कडू, खोटें, उणें आणि विसंगत श्लोणें ही चार वाचिक.

मानसिकः—परद्रव्याभिलाष, दुसऱ्याचें वाईट चिंतणें आणि खोट्या आग्रह ही तीन मानसिक मिळून अशुभ कर्में दहा आहेत.

× × × ×

सत्व भोळा देव कुपेचा सागर । न मोडी उत्तर संत आज्ञा ॥

माविकाची सेवा न म्हणें फार थोडी । स्वीकारी आवडी आपुलिये ॥

× × × ×

निमित्ताचा घनी, केला असे प्राणी । माझें माझें म्हणोनी व्यर्थ गेला ॥

× × × ×

तुका म्हणें नाही चालत तांतडी । प्राप्त काल घडी आल्याविण ॥

× × × ×

असत्य ते वाणी, तेथें पापाचीच खाणी.

× × × ×

त्रांघिलें गांठीं तें लागलें भागार्थें, ऐशीयांशी देवें काय किजे.

× × × ×

राखी रस्मी करून, गगना जाऊं येईल, परि साधु न भेटेल मावाविण.

× × × ×

साधन ते सेवा संतांची उत्तम, आवडीनें नाम गाईजे ते.

× × × ×

जरी पूर्वपुण्याचा असेल ठेवा, तरीच संतांची षडेल सेवा, तयाचा आभार पडतसे
देवा, सोडवी भवार्णवा पायेनी.

× × × ×

जेणें हा जीव दिला दान, तयाचें करीत चितन जगजीवन नारायण, गाईन
गुण तयाचे.

× × × ×

आम्हीं विष्णुदासी देव ध्यावा चितें । होणार तें होतें प्रारब्ध.

× × × ×

मंत तेची देव जाण, दोधांत नाहीं भेद मान, सावध करवयासी जन, झाले
मगुण अवतारी.

× × × ×

योगमार्गें बहुत कठीण, विरळा सार्धा लक्षांतून, भोळ्या सकळा कारण, नामची
पावन करितसे.

व्हावया जडमूढ उद्धार, पुंडलिके केला उपकार, साक्षात् परब्रह्म विटेवर, दर्शनेच
उद्धार सकळासी.

बाधांचा वाच्या.

विनंती

श्री सार्वलीला त्रैमासिकाची वार्षिक वर्गणी २-४-१९५१ सालाची सर्व समा-
सदांनी, सर कारकुन शिरडी संस्थान, शिरडी, पो. शिरडी. जि. अहमदनगर येथें भरावी-
व १९५० ची वर्गणी न आल्यास १९५१ चा अंक मिळणार नाही.